

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2013 - 2016 (2017)

Terveystalolaki (1326/2010) velvoittaa kuntia laatimaan laajan hyvinvointikertomuksen kerran valtuustokaudessa. Kunnan on myös kerran vuodessa raportoitava valtuustolle kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutuneista toimenpiteistä. Kunnan toiminnan yksi merkittävä tarkoitus on taata asukkailleen kuntalaisten hyvinvoinnin turvaavat olosuhteet ja palvelut. Terveystalolain velvoite laatia hyvinvointikertomus ja käyttää sitä koko kunnan toiminnan tukena on perusteltu, sillä näin hyvinvoinnin lisääminen konkretisoituu entistä vahvemmin koko kunnan organisaatiota sekä johdon toimintaa ja päätöksentekoa ohjaavaksi periaatteeksi ja apuvälineeksi. Kuntalaisten hyvinvoinnin lisääminen, ennaltaehkäisevä ja oikea-aikainen auttaminen ja kuntalaisten omaehtoinen terveyden edistäminen ovat ajankohtaisia ja tärkeitä teemoja taloudenkin näkökulmasta. Myös kuntalaki (410/2015) edellyttää kunnilta asukkaidensa hyvinvoinnin edistämistä.

1. Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi.

Hyvinvointi on todella moninaisesti tulkittavissa oleva tunne. Yksilöllisesti hyvinvoinnin kokemuksessa voi olla isoja eroja. Kaikkiaan hyvinvointia lisää yleinen turvallisuuden tunne, terveys, läheiset ihmissuhteet ja riittävä toimeentulo.

2013–2016 Visionsa mukaan Saarijärvi on terveen elämän kasvu ympäristö – yrittämisen, kulttuurin ja osaamisen seutukeskus.

Edellisen laajan hyvinvointikertomuksen indikaattorivertailussa ovat olleet Viitasaari, Äänekoski, Saarijärvi–Viitasaaren seutukunta, Keski-Suomi sekä Manner-Suomi.

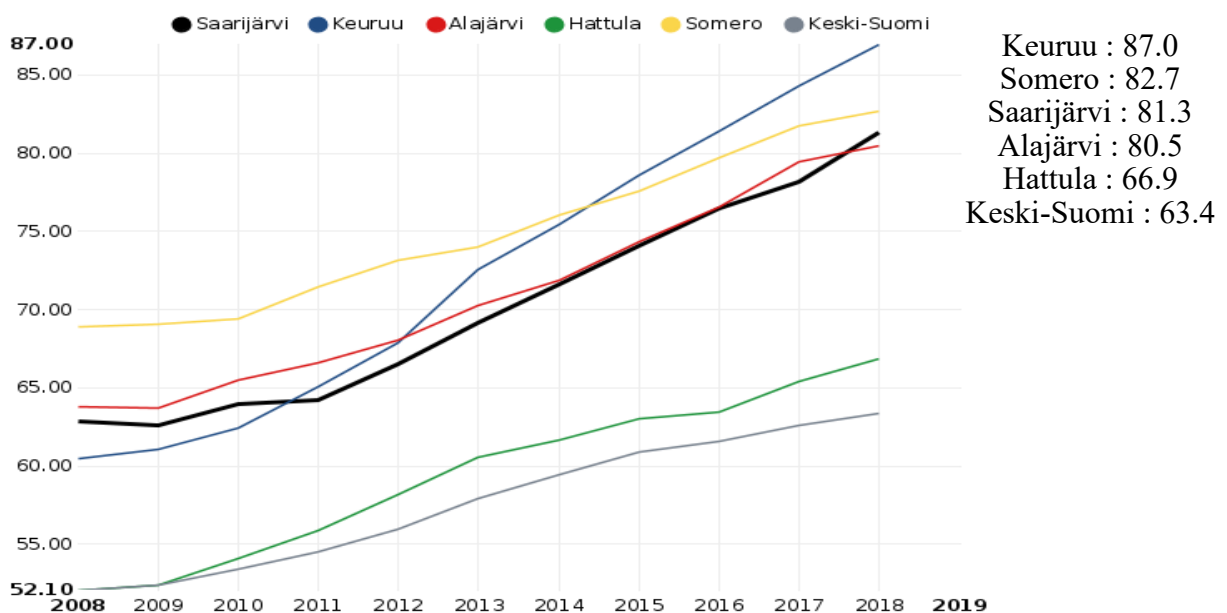
Hyvinvointikertomuksen tulisi olla jatkumoa edellisestä. Aiempaan laajaan hyvinvointikertomukseen ei ole kuitenkaan asetettu selkeitä tavoitteita, joiden pohjalta valtuustokauden 2017-2020 hyvinvointikertomusta olisi voitu jatkaa. Tämän hetkessä laajassa hyvinvointikertomuksessa on pyritty ottamaan aiempi kertomus huomioon, mikäli se joltain osin on ollut tarkoituksenmukaista. Indikaattoreiden vertailuun on valittu kuntia, jotka ovat vertailullisesti Saarijärven kanssa lähellä toisiaan elinkeinorakenteen ja asukasluvun osalta. Vertailukunniksi ovat valikoituneet Alajärvi, Hattula, Keuruu ja Somero. Lisäksi tuloksia verrataan koko Keski-Suomen vastaaviin lukuihin.

Talous ja elinvoima

Saarijärven kaupunki sijaitsee Keski-Suomessa. Merkittävimpänä liikenneyhteytenä on VT13. Lähimpänä isona kaupunkina on Jyväskylä, jonne matkaa on noin 60 kilometriä. Julkinen liikenne toimii kohtuullisesti Jyväskylään, mutta paikallisesti julkisessa liikenteessä kyliltä keskusta on haasteita. Kunnan voimavaroina toimivat luonto, maatalous, aktiiviset asukkaat, yhdistykset, urheiluseurat sekä yrittäjät. Seutukunnallisesti verrattuna Saarijärvellä on laajat palvelut. Suurimpana haasteena kunnalla on tällä hetkellä työllisyys sekä väestön poismuuton pysäyttäminen.

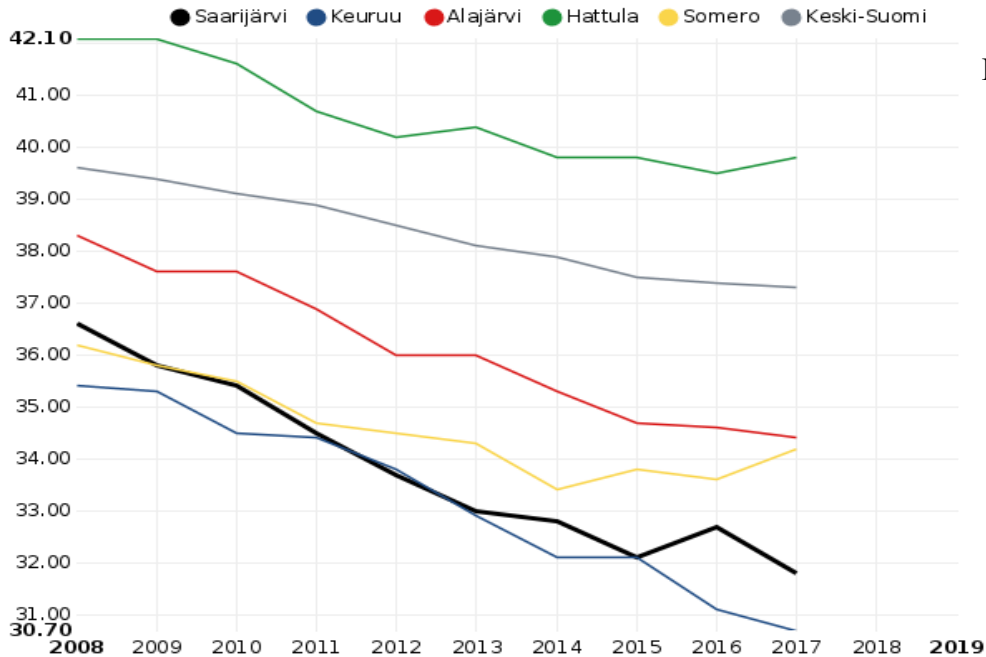
Saarijärven huoltosuhde on muuta Keski-Suomea korkeampi ja se on lähtenyt jyrkempään nousuun vuodesta 2011. Vertailukunnittain Saarijärvi sijoittuu keskivaiheelle. Todettakoon, että kaikissa vertailukunnissa huoltosuhde on kasvanut.

Huoltosuhde, demografinen

Lapsiperheiden osuus kaikista perheistä on jyrkässä laskussa. He kuitenkin käyttävät isoa osaa palveluista, esim. päiväkodit, koulut, terveydenhuolto. Vertailukunnista nousua on Somerolla sekä Hattulassa. Merkille pantavaa on, että Saarijärvellä lasku on muita jyrkempää.

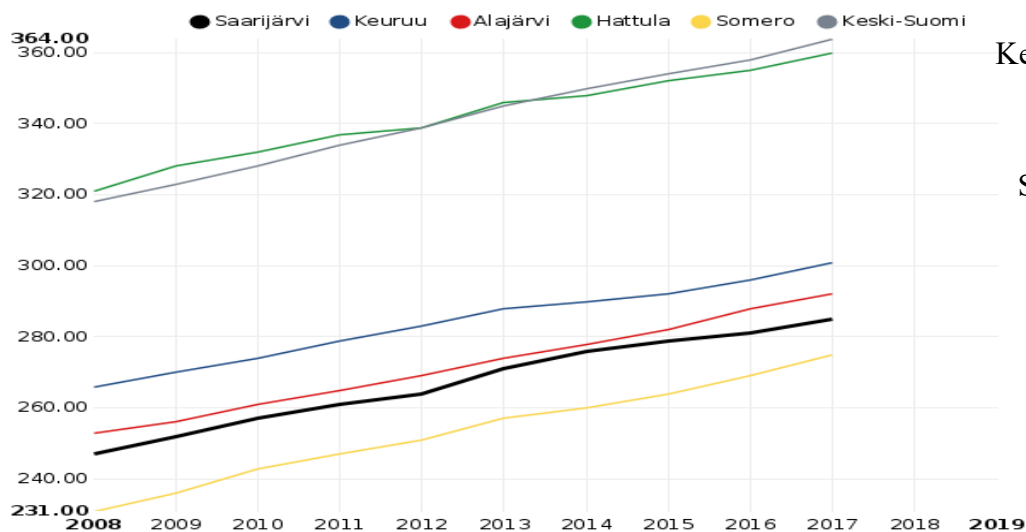
Lapsiperheet, % perheistä

Hattula : 39.8
Keski-Suomi : 37.3
Alajärvi : 34.4
Somero : 34.2
Saarijärvi : 31.8
Keuruu : 30.7

Väestön koulutustaso on noussut melko tasaisesti. Väestön koulutustasoa osoittava mittain kuvaa väestöryhmän koulutustasoa koulutuspituudella. Vuonna 2016 keskimääräinen koulutustasoluku oli 281. Koulutustasoluku osoittaa, että teoreettinen koulutusaika vuonna 2016 on noin 2,8 vuotta.

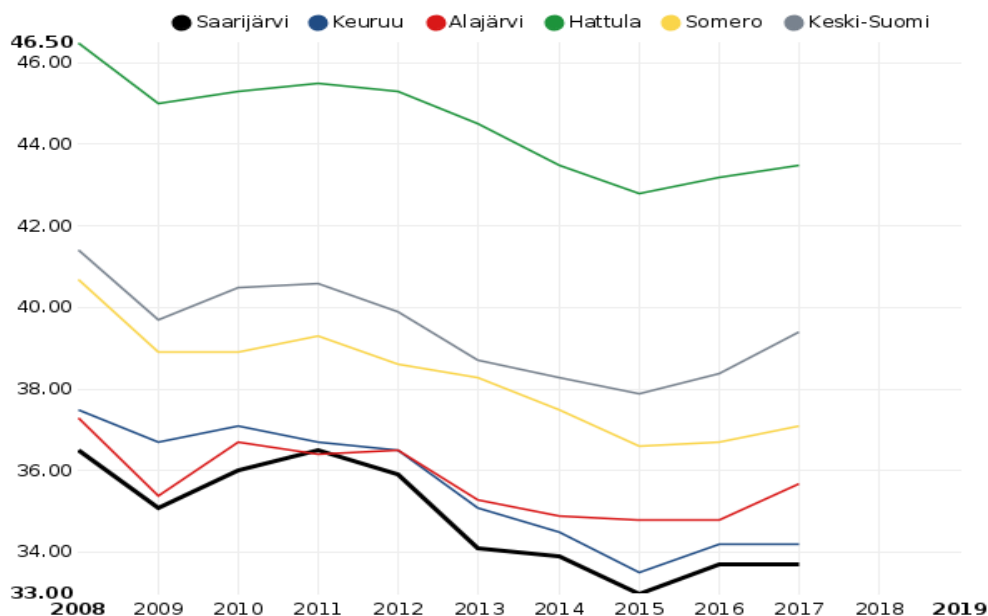
Koulutustasomittain

Keski-Suomi : 364.0
Hattula : 360.0
Keuruu : 301.0
Alajärvi : 292.0
Saarijärvi : 285.0
Somero : 275.0

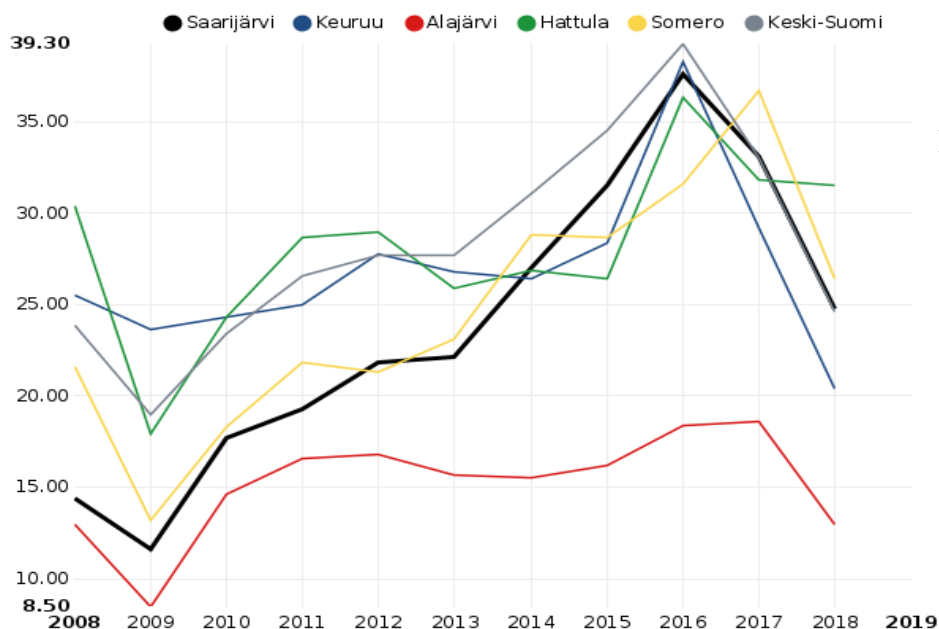
Työllisten osuus kunnassa on pysynyt suunnilleen samana 2016–2017. Pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä on lähtenyt jyrkkään laskuun vuodesta 2016. Sama lasku on myös Hattulan, Keuruun ja Keski-Suomen tilastoissa. Työllisiä Saarijärvellä on vertailukuntia vähemmän.

Työlliset, % väestöstä

Hattula : 43.5
Keski-Suomi : 39.4
Somero : 37.1
Alajärvi : 35.7
Keuruu : 34.2
Saarijärvi : 33.7

Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä

Hattula : 31.5
Somero : 26.4
Saarijärvi : 24.8
Keski-Suomi : 24.6
Keuruu : 20.4
Alajärvi : 13.0

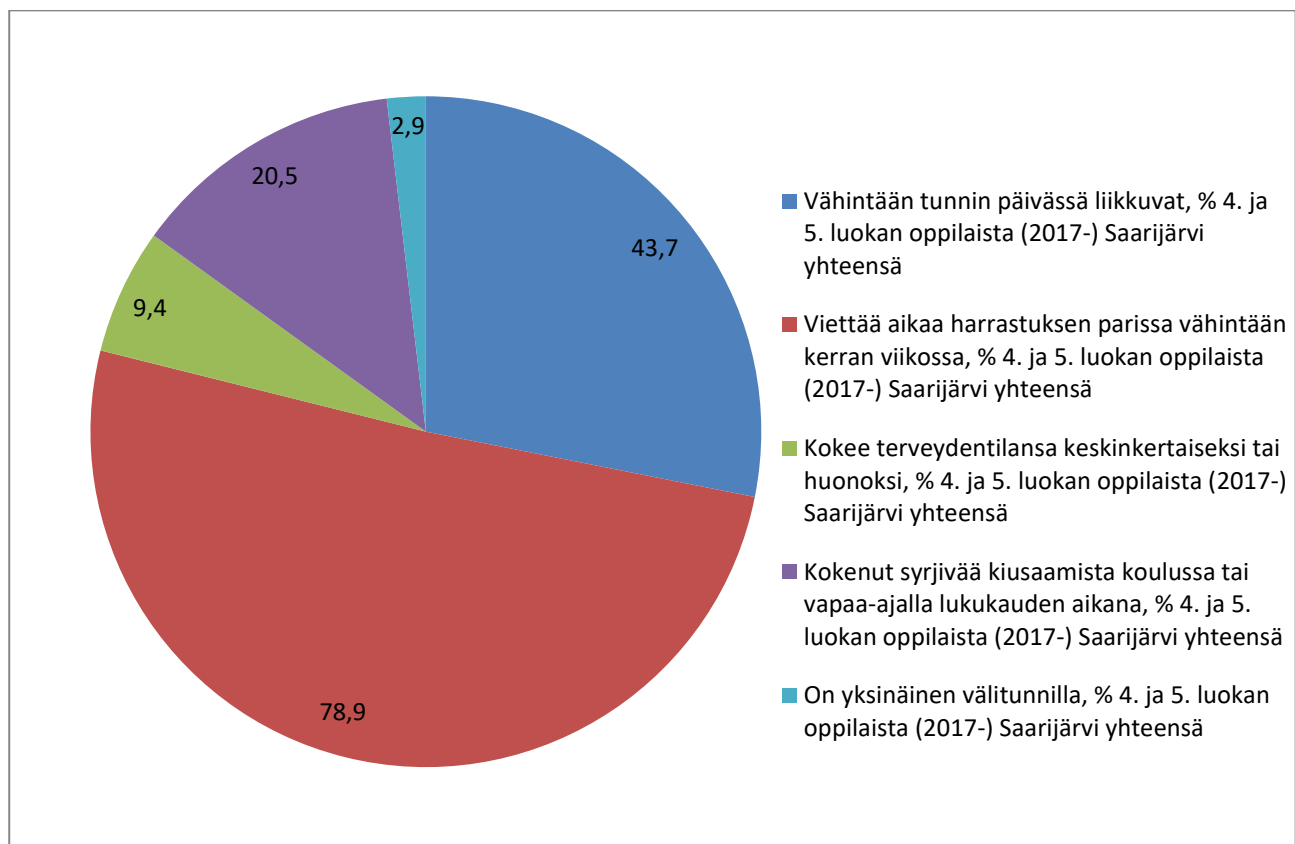
Lapset, nuoret ja lapsiperheet

Saarijärvellä on kaupungin lisäksi useita aktiivisia kolmannen sektorin toimijoita, jotka järjestävät lapsille ja nuorille toimintaa. Esimerkkinä on mm. MLL, joka on aktivoitunut uudelleen ja näyttäytyy aktiivisena mm. perhekahvilatoiminnan ylläpitäjänä. Lisäksi erilaiset tempaukset ovat myös MLL:n toimesta lisääntyneet. Saarijärvellä toimivat urheiluseurat ovat erittäin isossa roolissa lasten ja nuorten sekä perheiden liikuttamisessa. Kaiken kaikkiaan Saarijärven yhdistys- ja järjestökenttä on todella laaja.

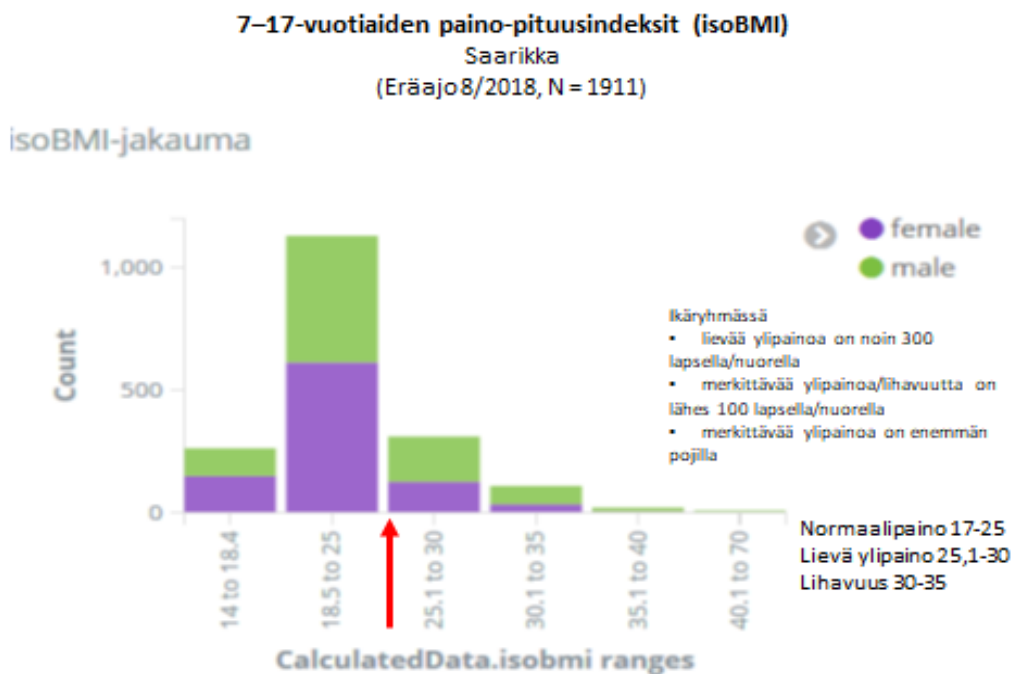
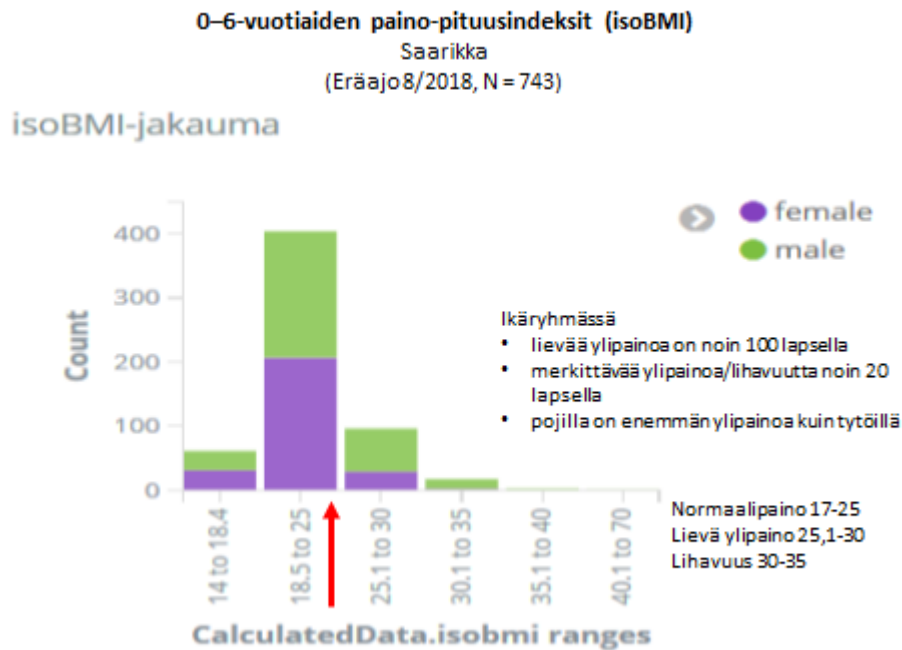
Lapsiperheiden määrä on Saarijärvellä laskussa. Tällä hetkellä tulisi pohtia, mikä on Saarijärvellä sellainen vetovoimatekijä, joka saisi lapsiperheet jäämään tai muuttamaan paikkakunnalle. Myös päätöksenteossa tulisi huomioida lapsiperheiden määrän lasku ja aloittaa kriittinen tarkastelu, miten asiaan voidaan reagoida päätöksenteon keinoin.

Koululaisten hyvinvointia mittaavassa kouluterveyskyselyssä saarijärveläisistä 4. ja 5.luokkalaisista terveydentilansa kokee keskinäiseksi tai heikoksi 9,4%. Harrastuksen parissa 4. ja 5. luokkalaisista viettää aikaansa 78,9%.

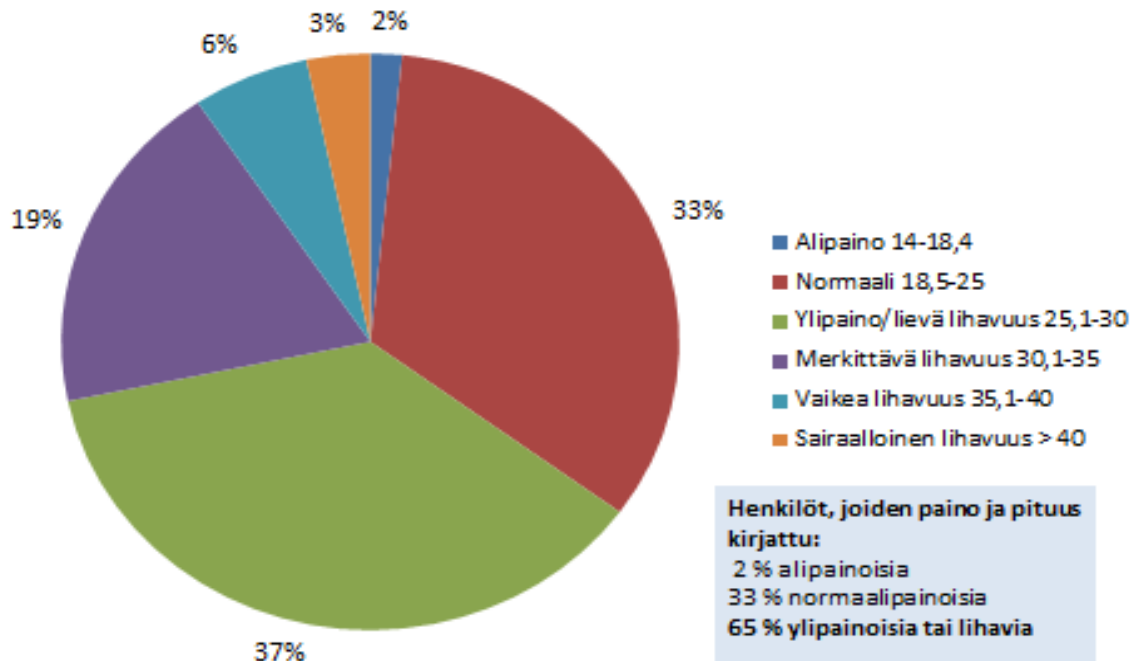
4. ja 5. luokkalaiset oppilaat

Entistä enemmän tulee kiinnittää huomiota lasten ja nuorten ylipainon ehkäisemiseen. Saarikan tuottamista taulukoissa on nähtävillä, että merkittäväällä osalla lapsia ja nuoria on lievää ylipainoa.

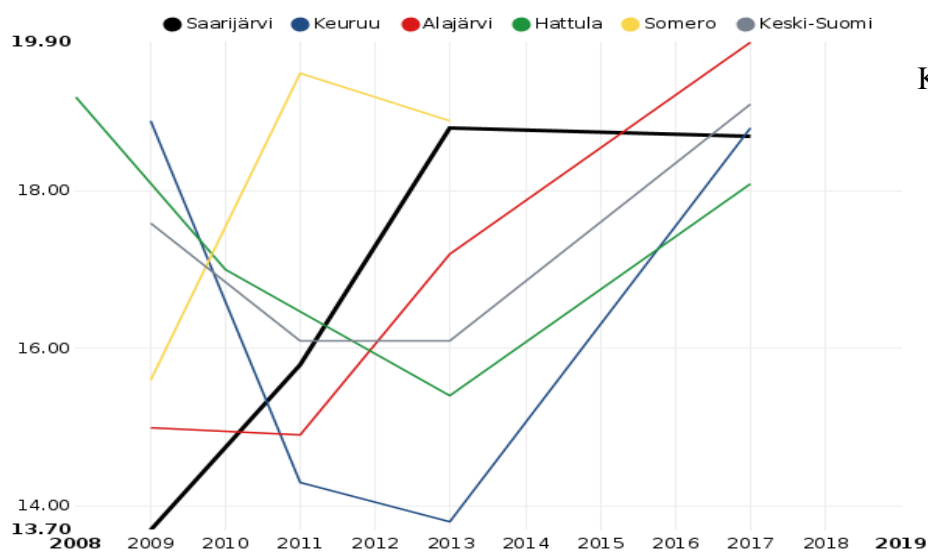

Paino-pituus indeksi (BMI) $\geq$ 18-vuotiaat, % jakaumat
(Tiedot kirjattu 6171 henkilölle eli noin 45 % kohderyhmästä; $\geq$ 18-vuotiaat N=13 792)

Saarijärvellä ei oman terveydentilan kokemus ole lähtenyt jyrkkään nousuun kuten vertailukunnissa. Saarijärvellä 8. ja 9. luokan oppilaiden kokemus omasta terveydentilasta on ollut hyvin tasainen 2013 vuodesta lähtien.

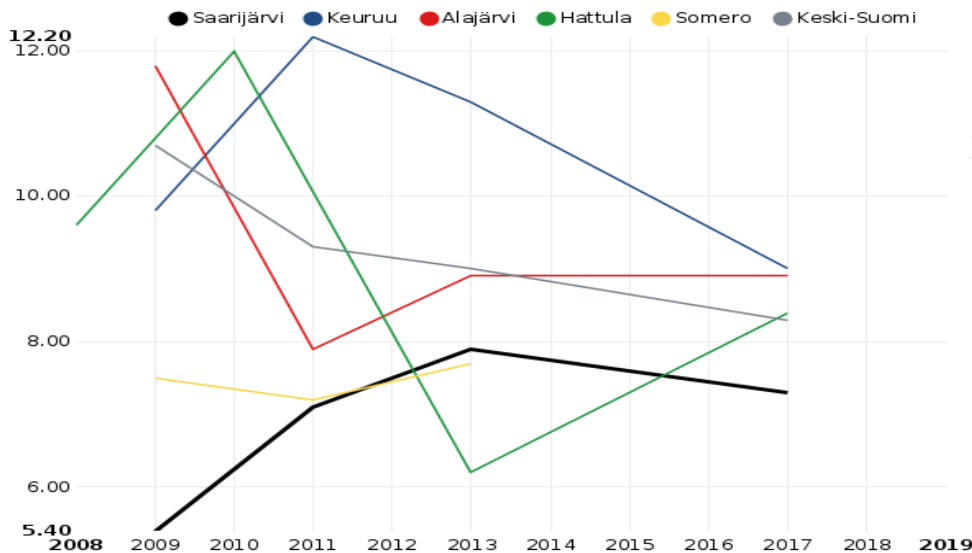
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Alajärvi : 19.9
 Keski-Suomi : 19.1
 Somero : 18.9
 Keuruu : 18.8
 Saarijärvi : 18.7
 Hattula : 18.1

Saarijärvellä 8. ja 9. luokan oppilaista 7,3 prosenttia kokee, ettei heillä ole yhtään läheistä ystävää. Vertailukuntiin verrattuna Saarijärven yksinäisten nuorten prosentuaalinen osuus on pienin.

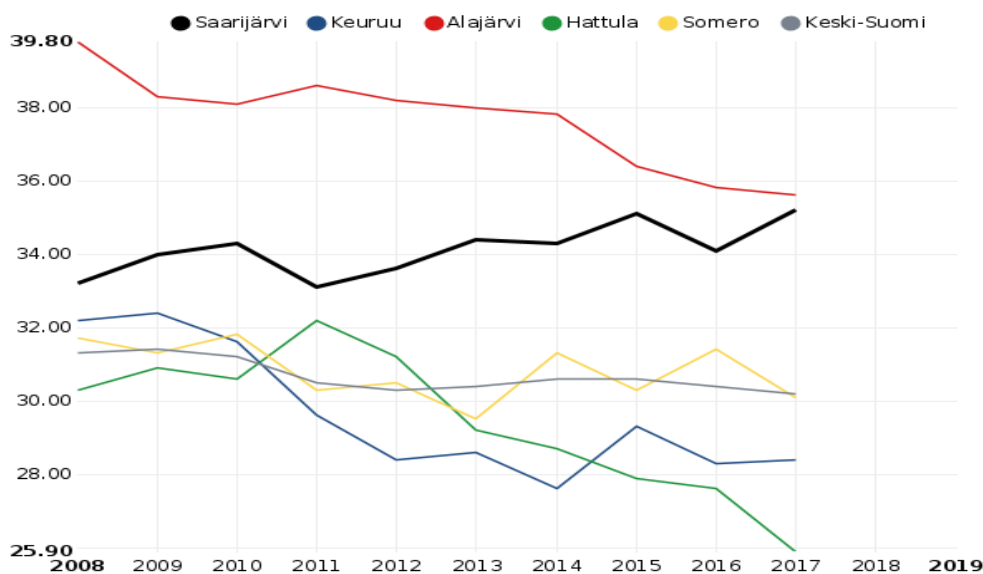
Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Keuruu : 9.0
Alajärvi : 8.9
Hattula : 8.4
Keski-Suomi : 8.3
Somero : 7.7
Saarijärvi : 7.3

Ahtaasti asuvien lapsiasuntokuntien määrä on jyrkemmässä nousussa kuin aiemmin. Vertailukunnista ainoastaan Alajärvellä on enemmän ahtaasti asuvia lapsiasuntokuntia.

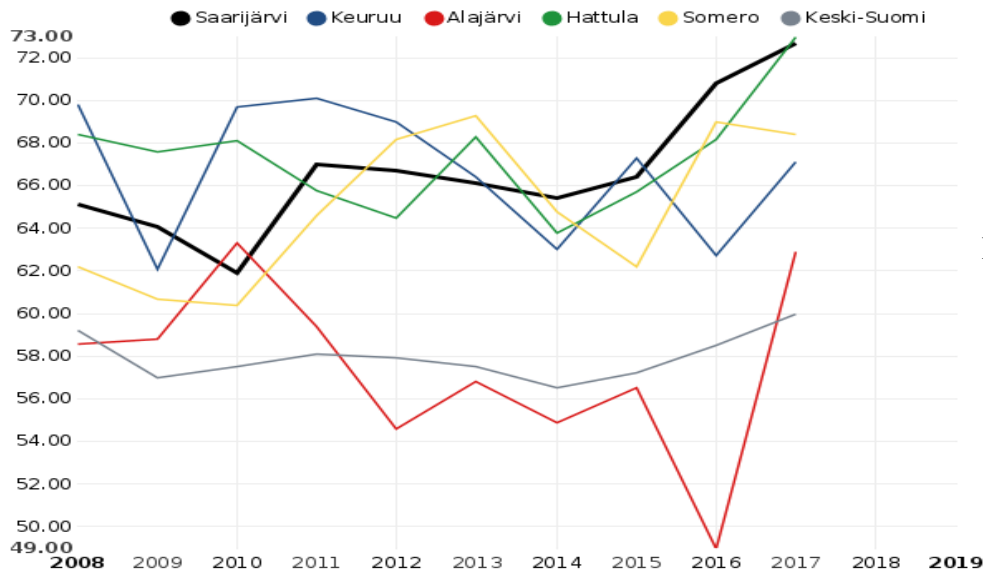
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

Alajärvi : 35.6
Saarijärvi : 35.2
Keski-Suomi : 30.2
Somero : 30.1
Keuruu : 28.4
Hattula : 25.9

Varhaiskasvatukseen osallistuvien 3-5-vuotiaiden määrä on lähtenyt huomattavaan nousuun Saarijärvellä vuodesta 2015. Vuonna 2017 määrä on ollut 72,7%.

Kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 3 - 5-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut

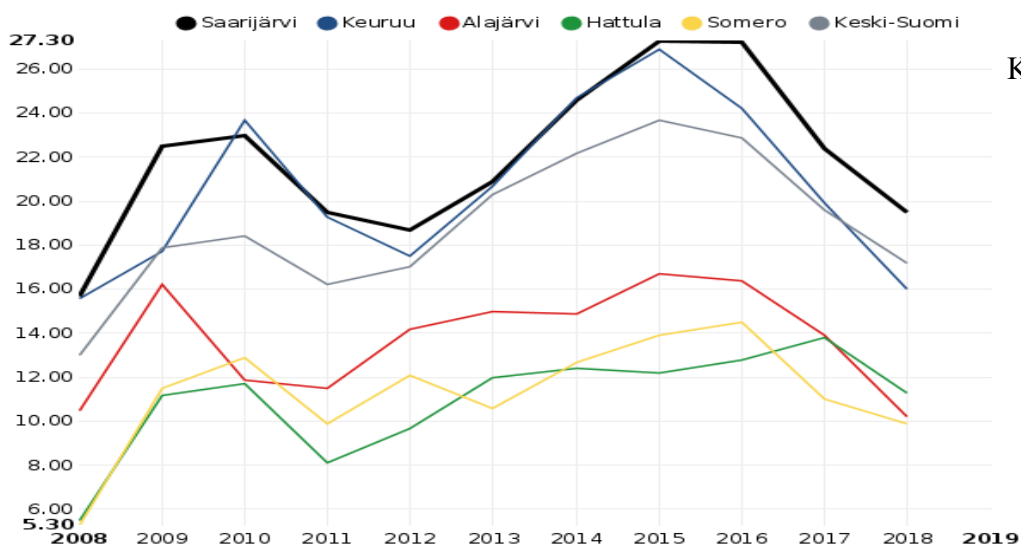

Hattula : 73.0
Saarijärvi : 72.7
Somero : 68.4
Keuruu : 67.1
Alajärvi : 62.9
Keski-Suomi : 60.0

Nuoret ja nuoret aikuiset

Nuorisotyöttömyys (18 - 24v.) työvoimasta alkoi nousta vuodesta 2012 ja nousi aina vuoteen 2015, jolloin nuoria oli työttömänä 27,3 %. Vuonna 2016 tilanne pysyi samana, jonka jälkeen nuorisotyöttömyys alkoi laskea. Kaikissa vertailukunnissa nuorisotyöttömyys on alkanut laskea.

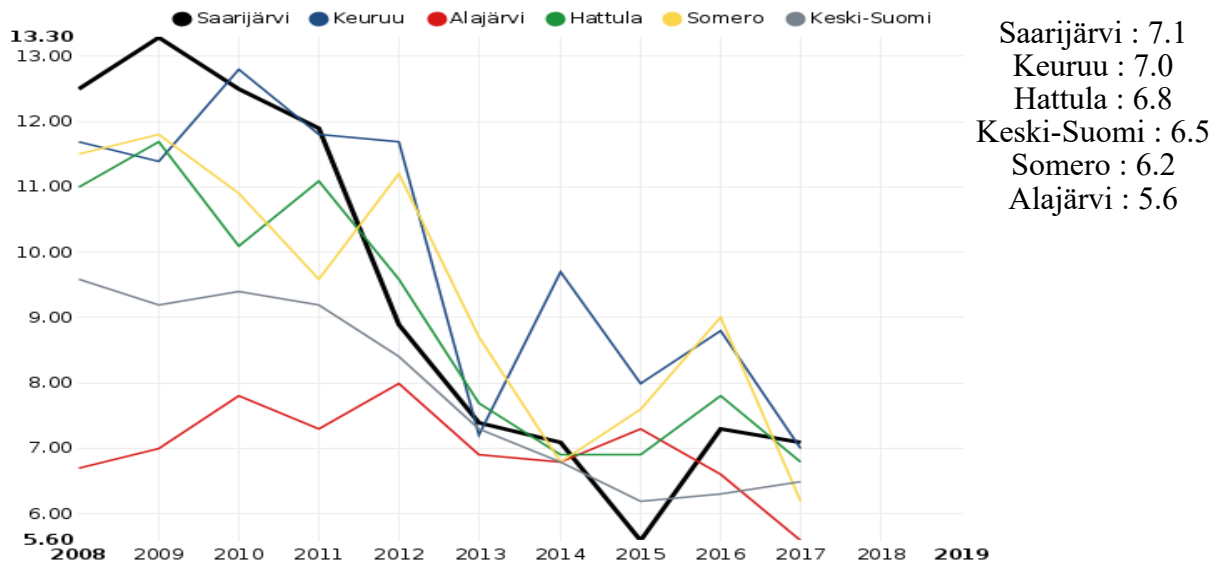
Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

Saarijärvi : 19.5
Keski-Suomi : 17.2
Keuruu : 16.0
Hattula : 11.3
Alajärvi : 10.2
Somero : 9.9

Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17–24 -vuotiaiden prosentuaalinen osuus vastaavanikäisestä väestöstä on Saarijärvellä vertailukuntia suurempi. Toki prosenttiosuudet ovat hyvin pieniä.

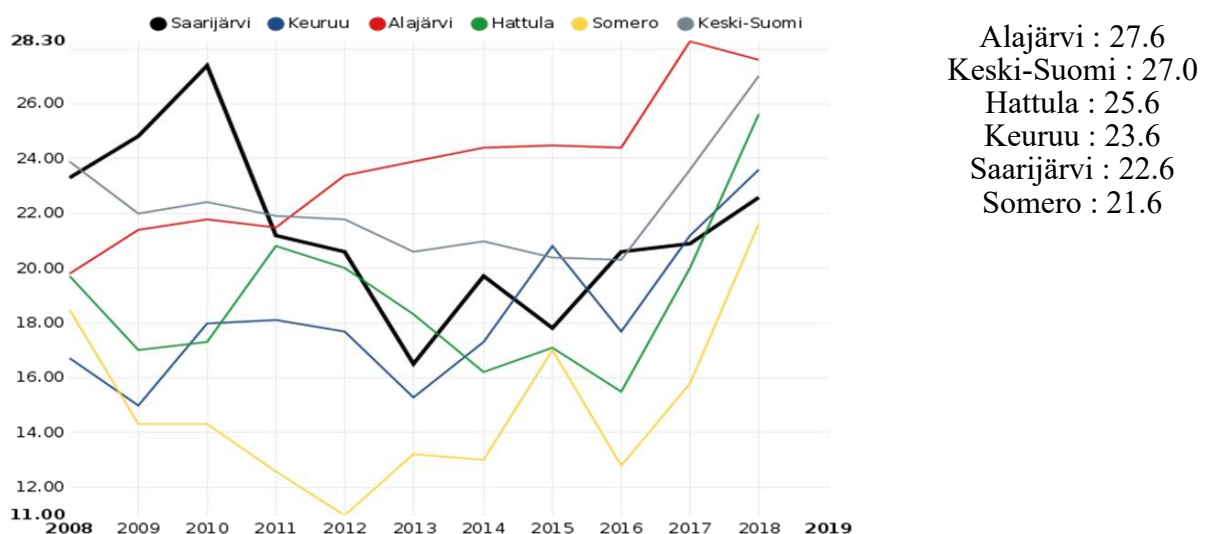
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Työikäiset

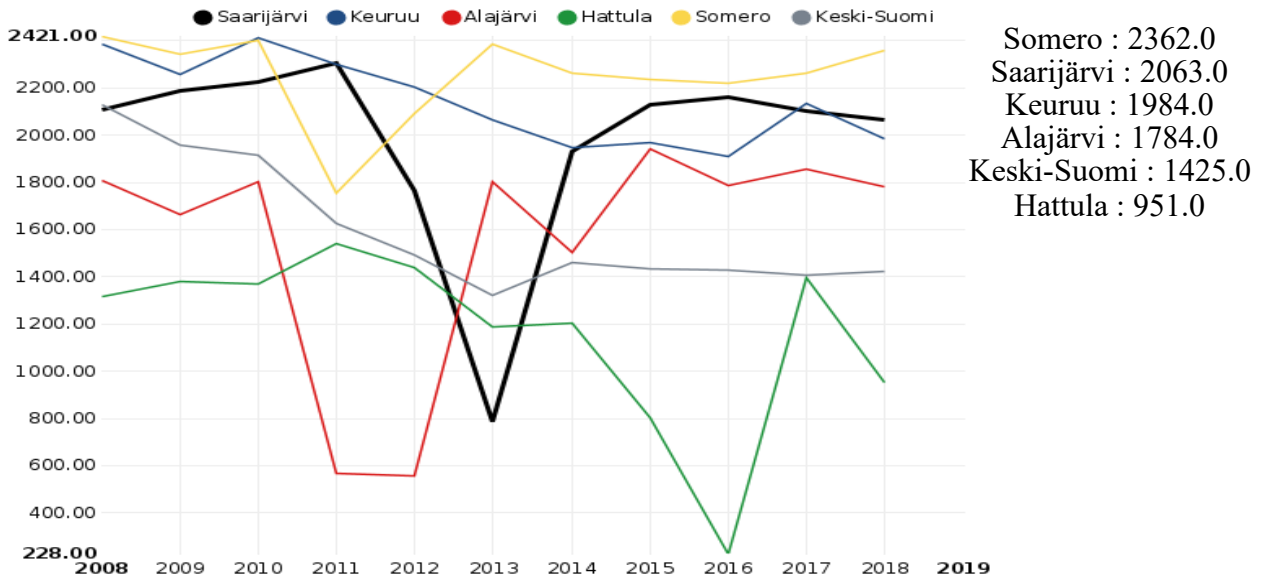
Työikäisten terveydelliset haasteet ovat kasvaneet. Esim. mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden osuus on nousussa. Vertailukuntiin nähden Saarijärvellä prosenttiosuus on kuitenkin toiseksi pienin. On kuitenkin huomioitava, että prosenttiosuus on nousussa.

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit on vertailukunnista toiseksi suurimmat.

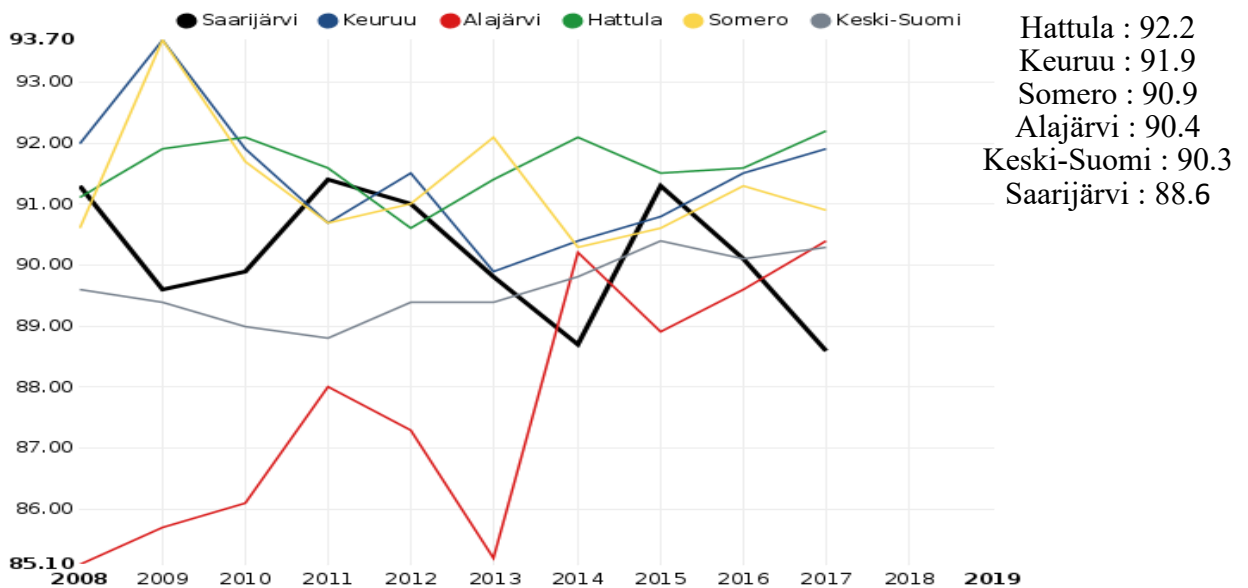
Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

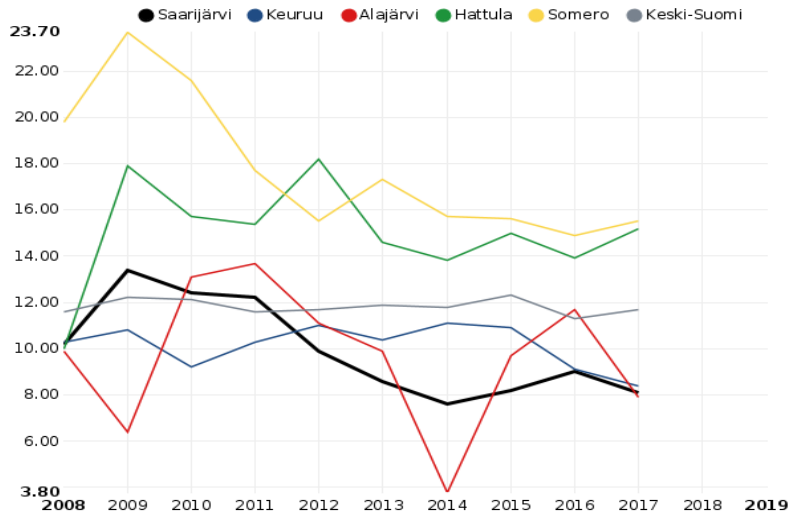
Ikäihmiset

Ikäihmisten osuus Saarijärven asukkaista on merkittävä. Palvelut ikäihmisille on hyvällä tasolla. Saarijärvellä on runsaasti ohjattua toimintaa sekä yhdistysten, järjestöjen ja kaupungin tarjoamia tapahtumia.

Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

Säännöllisen kotihoidon piirissä 30.11. olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

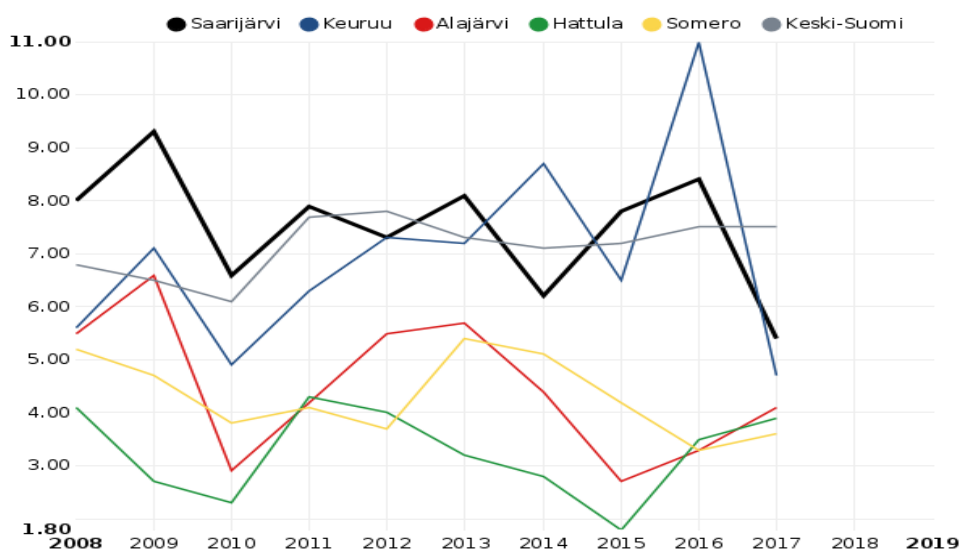

Somero : 15.5
Hattula : 15.2
Keski-Suomi : 11.7
Keuruu : 8.4
Saarijärvi : 8.1
Alajärvi : 7.9

Kaikki ikäryhmät

Turvallisuuden tunne on yksi hyvinvoinnin merkittävistä asioista. Saarijärvellä poliisin tietoon tulleita henkeen ja terveyteen kohdistuneita rikoksia on vertailukuntia enemmän. Hyvänä asiana on, että tällä hetkellä Saarijärvellä ko. rikosten määrä laskee toisin kuin vertailukunnissa.

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

Keski-Suomi : 7.5
Saarijärvi : 5.4
Keuruu : 4.7
Alajärvi : 4.1
Hattula : 3.9
Somero : 3.6

2. Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Saarijärvellä on tehty hyvinvointikertomus 2012. Tarkoituksena on ollut laatia valtuustokaudelle 2013–2016 Laaja hyvinvointikertomus. Hyvinvointikertomuksesta on kuitenkin jäänyt pois sellaisia kappaleita, jotka ovat painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointia tehdessä tärkeässä roolissa. Tästä syystä hyvinvointityöryhmä ei pohjaa kaikilta osin nyt tehtävää hyvinvointikertomusta aiempaan vaan määrittelee asioita tämän hetkisen tilanteen näkökulmasta.

3. Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Koska aiempi hyvinvointikertomus (2013-2016) on osittain jäänyt puutteelliseksi, ei johtopäätöksiä tai toimenpide-ehdotuksia ole sen pohjalta tarkoituksen mukaista laatia. Kuitenkin johtopäätöksenä todettakoon, että hyvinvointikertomuksen laatiminen tulee ottaa mukaan kunnan päätöksenteon työkaluksi. Hyvinvointikertomus valtuustokaudelle 2017–2020 laaditaan myöhemmin sen takia, että tietämys kertomuksen laatimisen toteuttamisesta on ollut heikko.

Hyvinvointikertomus 2017–2020 laaditaan jäljellä olevalle valtuustokaudella ja valtuustokaudelle 2021–2024 hyvinvointikertomus tullaan laatimaan tarkoituksen mukaisessa aikataulussa.

Jatkossa hyvinvointikertomuksen laadintaan tulisi perehtyä tarkemmin ja kertomus tulisi laatia seuraavan valtuustokauden alussa, jolloin kertomuksesta tulee kiinteä osa päätöksentekoa ja näin ollen hyvinvointikertomuksen tavoitteisiin sitoudutaan entistäkin tarkemmin.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2017 – 2020

Kuntalain 1 §:n perusteella hyvinvoinnin edistäminen on kunnan perustehtävä. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen 12 §:n 1 momentin mukaan kuntia velvoitetaan raporttoimaan valtuustolle vuosittain kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä. Sen lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmistettava laaja hyvinvointikertomus.

Kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet ja määriteltävä niitä tukevat toimenpiteet. Hyvinvointikertomus on tärkeä osa kunnan normaalia vuosittaista strategia-, ohjelma-, talousarvio-, toiminta- ja käyttösuunnitelmatyötä.

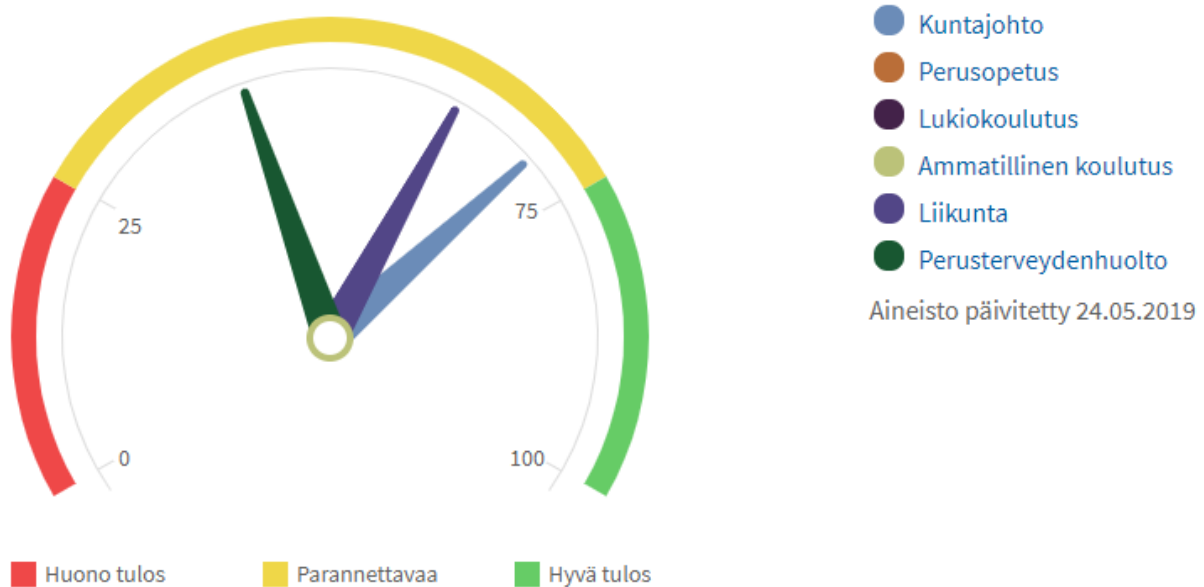
Hyvinvointikertomustietojen kerääminen, hyvinvoinnin kehittämispainopisteiden asettaminen sekä tavoitteiden ja toimenpiteiden seuranta tulee kytkeä normaaliin toiminnan ja talouden sekä tiedolla johtamisen prosesseihin ja aikatauluihin. Hyvinvointikertomus ohjaa kunnan hyvinvointipolitiikkaa.

Työn alkuvaiheessa kartoitetaan kunnan hyvinvointipolitiikan sen hetkiset tavoitteet, painopistealueet ja toimenpiteet. Lisäksi koostetaan voimassa olevat hyvinvointiin ja terveyden edistämiseen liittyvät asiakirjat ja ohjelmat, jotka ohjaavat kunnan toimintaa. Asiakirjojen sisältöjen tiivistäminen tukee linjausten integroimista kokonaisuudeksi. Näin kyetään myös huomioimaan alueet, joihin ei ole kiinnitetty riittävästi huomiota. Kun kunnan hyvinvointiin ja terveyden edistämiseen liittyvät asiakirjat on koostettu ja niistä on saatu kokonaiskuva, hyvinvointikertomus tuottaa myös seurantatietoa niiden toteutumisesta. Hyvinvointikertomus pohjautuu Kuntaliiton hallinnoimaan sähköiseen hyvinvointikertomuksen mukaiseen rakenteeseen.

TEAvisari on Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (THL) ylläpitämä sähköisen hyvinvointikertomuksen indikaattori. Tulokset kuvaavat terveydenedistämistä eli kunnan toimintaa asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. TEA- termillä tarkoitetaan yhteisön terveydenedistämistä. TEAvisarissa esitetään tuloksia organisaatioiden mitattavissa olevista ominaisuuksista ja toiminnasta. Mittaamisessa on keskitytty erityisesti organisaatioiden kykyyn integroida terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen organisaation perustoimintaan niin että saavutetaan vaikutuksia kuntalaisten terveydessä ja hyvinvoinnissa.

Seuraava kuvio osoittaa Saarijärven kaupungin terveydenedistämisaktiivisuutta

Terveydenedistämisaktiivisuus : Saarijärvi 2018

(lähde: www.teaviisari.fi)

Numeraalisten tuloksien tulkinta on seuraava:

- 0-25: huono tulos
- 25 – 75: parannettavaa
- 75 – 100: hyvä tulos

Saarijärven kaupungilla on parannettavaa jokaisella osa-alueella. Tulee kuitenkin huomioida, että TEAviisarin antama informaatio perustuu useammasta osiosta koostettuun kokonaisuuteen. Mikäli joku osio on jäänyt jostain syystä vastaamatta, vaikuttaa se merkittävästi arviointiin.

Alla oleva kuvio taas osoittaa kunnan terveydenedistämisen aktiivisuutta verrattuna verrokkikuntien tuloksiin. Saarijärven tulosta tulee parantaa. Tässä tuloksessa kuitenkin näkyy aiemmin mainittu eli että kaikkiin osioihin ei ole annettu vastausta ja siitä syystä tulos on heikentynyt.

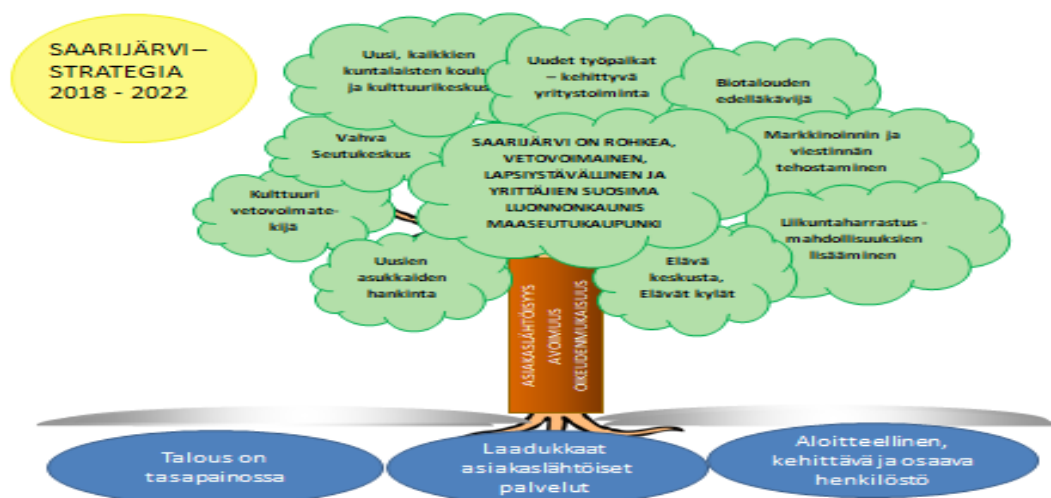
Pisteet	Saarijärvi	Alajärvi	Keuruu	Hattula	Somero	Keski-Suomi	Koko maa
Terveydenedistämisaktiivisuus	58	69	62	58	56	69	70
Kuntajohto	70	65	47	46	69	75	79
Perusopetus	..	64	67	..	73	67	67
Lukiokoulutus	..	79	..	75	70	72	69
Ammatillinen koulutus	..	..	..	..	..	68	66
Liikunta	62	79	67	49	43	66	74
Perusterveydenhuolto	42	58	66	57	25	65	67

(lähde: www.teaviisari.fi)

TEAviisarissa on myös yksittäisiä Kyllä/Ei vastauksia, jotka tiputtavat tulosta, mikäli kunnasta ei löydy juuri annetulla nimellä olevaa toimintaa, vaikka kunnassa olisi vastaavanlaista toimintaa olemassa.

4. Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

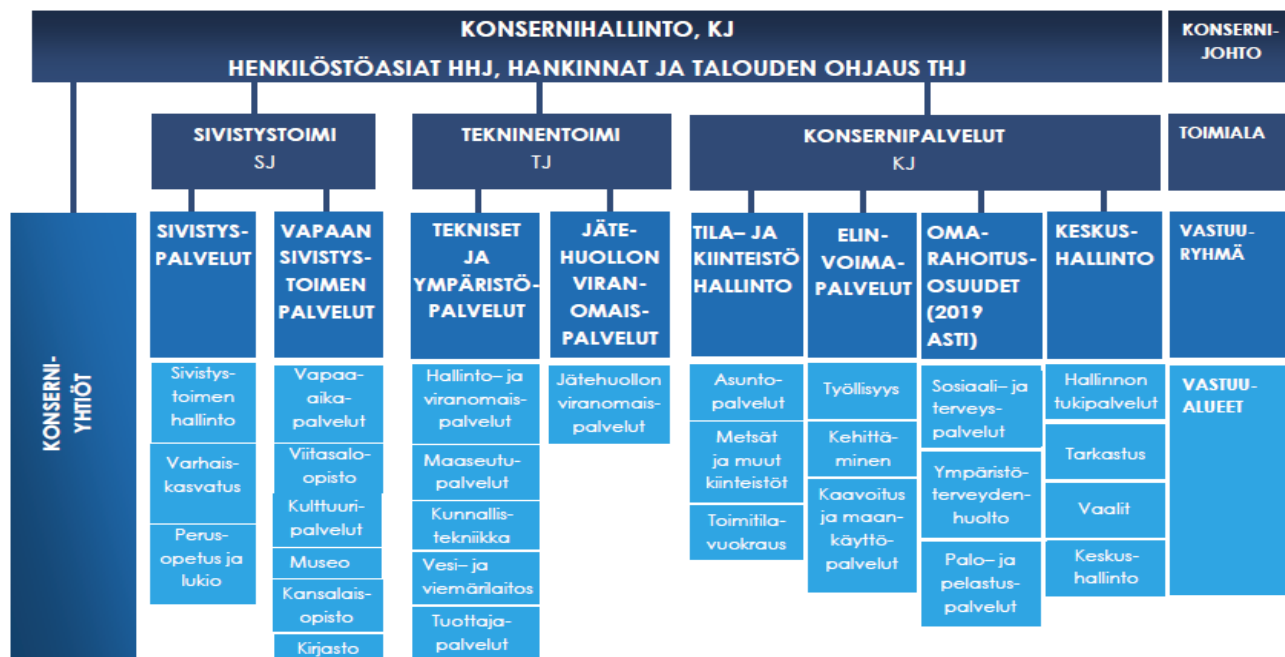
Kuntastrategia on laajasti saarijärveläiset huomioon ottava. Lisäksi strategisissa linjauksissa on huomioitu Saarijärven vetovoimatekijät. Strategiassa painottuu päätöksenteon rohkeus sekä henkilöstön ammattitaitoisuus, jotka ovat kärkekijöitä kunnan vetovoimaisuuden takaamisessa. Toteutuakseen strategia vaatii rohkeutta uudistua.

5. Saarijärven kaupunki ja Saarikka palvelee

PALVELUORGANISAATIO

Saarikka

Perusturvaliikelaitos Saarikka tuottaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja viiden kunnan alueella; Saarijärvi, Karstula, Kannonkoski, Kivijärvi ja Kyyjärvi.

1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelukokonaisuuteen kuuluvat neuvola-, koulu- ja opiskelupalvelut, perhe- ja sosiaalipalvelut sekä terapiapalvelut.

Neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluihin kuuluvat äitiysneuvolan, lastenneuvolan ja perhesuunnitteluneuvolan sekä koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon palvelut. Palveluilla ylläpidetään ja edistetään alueen väestön terveyttä ja toimintakykyä sekä sairauksien ennalta ehkäisyä yhdessä kuntien eri hallinnonalojen, kolmannen sektorin ja erikoissairaanhoidon kanssa sekä tuetaan väestön valmiuksia edistää omaa terveyttään. Neuvolapalvelut järjestetään lähipalveluna Kannonkosken, Karstulan, Kivijärven, Kyyjärven ja Saarijärven terveystasemilla ja koulu- ja opiskelupalvelut kouluilla. Kesäsulkujen aikoina äitiysneuvolapalvelut tarjotaan Karstulan ja Saarijärven neuvoloissa.

Perhe- ja sosiaalipalveluihin kuuluvat lapsiperheiden sosiaalipalvelut (lastenvalvojan palvelut, lapsiperheiden kotipalvelu, perhetyö, perhesosiaalityö ja lastensuojelu) ja aikuisten sosiaalipalvelut (täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuki, päihdetyö, kuntouttava työtoiminta, sosiaalinen kuntoutus). Sekä lapsiperheiden sosiaalityöhön että aikuisten sosiaalityöhön sisältyy asiakkaiden yleinen ohjaus ja neuvonta sekä ehkäisevä sosiaalityö, joilla pyritään asiakkaiden tilanteiden kohentamiseen suurempien ongelmien välttämiseksi. Aikuispalveluiden sosiaalityöntekijän vastaanotto on järjestetty lähipalveluna kuntien toimipisteissä. Kannonkoskella, Karstulassa ja Kyyjärvellä sosiaalityöntekijän vastaanotto on ollut keskimäärin kerran viikossa tai tarpeenmukaisesti.

Terapiapalveluihin kuuluvat perheneuvolan, terveystieteiden psykologien, terveystieteiden puheterapeuttien ja lasten ja nuorten toimintaterapian palvelut sekä kriisityö. Perheneuvolan palvelut järjestetään pääosin Saarijärven toimipisteessä. Terveystieteiden psykologin ja puheterapeuttien palvelut järjestetään Karstulan ja Saarijärven toimipisteissä. Palveluja voidaan tarpeen mukaan tarjota myös muiden kuntien toimipisteissä. Kriisityön palvelut tuottaa Kriisikeskus Mobile, jonka kanssa on solmittu kumppanuussopimus.

2. Arjen tuki

Arjen tuen palvelukokonaisuuteen kuuluvat palveluohjaus, ikäihmisten varhaisen tuen palvelut, koti- ja asumispalvelut ja vammaispalvelut.

Palveluohjausyksikkö vastaa Arjen tuen palvelualueen asiakkaiden palvelutarpeen arvioinnista, tekee päätökset palveluiden antamisesta ja asiakkaan sijoittamisesta koti- ja asumispalveluiden sekä vammaispalveluiden piiriin. Tässä roolissaan palveluohjaus myös vastaa SoTen määrittelemien palveluiden myöntämiskriteereiden ja taksojen toteuttamisesta sekä arjen tuen palveluihin varattujen määrärahojen riittävydestä. Palveluohjaus hankkii palvelut Saarikan koti- ja asumispalveluista, vammaispalveluista tai yksityisiltä palveluntuottajilta. Palveluohjaus vastaa myös perhehoidon ja omaishoidon järjestelyistä. Yhtymähallitus on päättänyt, että SoTe tilaa Saarikalta ikäihmisten asumispalveluja yhteensä 190–210 paikkaa, mielenterveyskuntoutujien asumispalveluja 12 paikkaa ja kehitysvammaisten asumispalvelua 25 paikkaa.

Ikäihmisten varhaisen tuen palveluilla edistetään ikääntyvien toimintakykyä ja kotona pärjäämistä sekä tuetaan omaishoitajien jaksamista. Palveluja ovat erilaiset tilaisuudet ja tapahtumat, vertaisryhmätoiminta, päivätoiminta, aivoterveystuen vahvistaminen ja hoito, 65-vuotiaiden terveystarkastukset ja hyvinvointia tukevat kotikäynnit.

Koti- ja asumispalveluita järjestetään aikuisen vammaisen, sairaan tai ikääntyneen henkilön tai perheen päivittäisen pärjäämisen tueksi niin, että jokaisella olisi mahdollisuuksien mukaan turvallinen ja toimiva arki ja sopiva asuinympäristö joko omassa kodissa tai asumispalveluyksikössä. Palvelukokonaisuuteen kuuluvat kotiin annettavat palvelut, eriaisteiset asumis-palvelut sekä omais- ja perhehoito.

Vammaispalvelut sisältävät vammaispalvelulain mukaiset palvelut ja tukitoimet, toimintakeskuspalvelut, asumispalvelut sekä laitoshoidon. Vammaispalveluiden asiakkaina ovat erilaisilla vammaisilla henkilöillä, mielenterveys- ja päihdekuntoutujat.

3. Terveysten ja sairaanhoidon

Terveysten- ja sairaanhoidon palvelukokonaisuus koostuu väestölle tarjottavista perustason avosairanhoidon ja osastohoidon palveluista.

Terveysten vastanottopalvelut sisältävät aluehoitajien ja lääkäreiden ajanvaraus ja päivystysvastanottopalvelut. Vastanottopalveluja tuotetaan kaikkien jäsenkuntien terveystasemalla. Päivystyspalvelut tuotetaan pääsääntöisesti Saarijärven terveystasemalla. Sairanhoidolliset tukipalvelut sisältävät laboratorio- ja röntgenpalvelut.

Lyhytaikaisen osastohoidon palvelut tuotetaan Saarijärven terveystaseman akuuttiosastolla. Osastolla hoidetaan mm. tulehdussairauksia, sydän- ja muita sisätautisairauksia, annetaan katkaisuhoidon sekä hoidetaan palliatiivisia ja saattohoitopotilaita. Potilaspaikkoja 34.

Mielenterveyspalvelut koostuvat väestön psykiatrisen erikoissairaanhoidon avohoito- ja asumispalveluista. Palvelut tuotetaan Saarijärven ja Karstulan toimipisteissä sekä tarpeen mukaan muiden kuntien terveysasemilla.

Suun terveydenhuollon palvelut sisältävät väestön suun terveyden edistämisen ja suun sairauksien tutkimuksen, ehkäisyn ja hoidon. Palvelut tuotetaan lähipalveluna kuntien terveysasemilla lapsille ja vanhuksille ja muilta osin pääosin keskitetysti Karstulan ja Saarijärven terveys-asemilla.

Työterveyshuollon palveluilla tarkoitetaan työterveyshuoltolaissa määriteltyjä ennalta ehkäiseviä ja sairaanhoidollisia työterveyshuoltopalveluja. Palvelut perustuvat kunkin asiakasyrityksen kanssa tehtävään erilliseen työterveyshuoltosopimukseen ja työpaikkaselvityksen perusteella laadittuun toimintasuunnitelmaan. Tavoitteena on, että työterveyshuollon toiminta voidaan rahoittaa asiakasyrityksiltä perittävillä asiakasmaksuilla. Työterveyshuollon määrärahoihin sisältyy myös Saarikan henkilöstön työterveyshuollon kustannukset.

Kuntoutuspalveluilla edistetään alueen asukkaiden toiminta- ja työkykyä sekä itsehoitovalmiuksia. Kuntoutuspalvelut koostuvat Karstulan kuntoutusosastosta sekä fysioterapian suoravastaanotosta, lääkinnällisestä kuntoutuksesta, kunto-neuvolapalveluista, osastopotilaiden kuntoutuksesta sekä apuvälinepalveluista. Fysioterapia ja kuntoutuspalvelut tuotetaan pääsääntöisesti Karstulan ja Saarijärven toimipisteissä ja tarpeen mukaan muiden kuntien terveysasemilla. Kuntoutusosastohoidon palvelut tuotetaan Karstulan terveysasemalla.

6. Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

Kaupungilla on menossa useita hankkeita. Hankkeet toteutetaan useasti vastuualueittain sekä eri vastuualueiden yhteistyönä. Hyvinvointiin voidaan linkittää useita hankkeita, koska vastuualueiden yhteistyö ja vaikuttavuus saarijärveläisille koostuu useista asioista.

Hyvinvointikertomukseen avataan hankkeita, jotka tällä hetkellä on vaikuttamassa kuntalaisten hyvinvointiin.

Varhaiskasvatusta ohjaa valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja sen pohjalta tehty Saarijärven kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma. Ne sisältävät yleisiä tavoitteita ja toimenpiteitä lasten hyvinvoinnin edistämiseen. Niiden lisäksi Saarijärven varhaiskasvatuspalvelut on mukana valtakunnallisessa Ilo kasvaa liikkuen -hankkeessa. Lisäksi varhaiskasvatuspalveluissa on omat Oph:n rahoittamat Liikkuva varhaiskasvatus -hanke 1.6.2019–31.7.2021 ja hanke varhaiskasvatuksen positiivisen diskriminaation edistämiseksi 1.8.2019–31.12.2020.

Neuvola-, koulu- ja opiskeluhuollossa toteutetaan Lapset puheeksi -menetelmää. Lapset puheeksi (LP) -menetelmä rakentuu Lapset puheeksi -keskustelusta ja -neuvonpidosta. Menetelmän avulla

rake

nnetaan vanhempien, muiden lapsen elämän tärkeiden henkilöiden ja lapsen välille yhteistä ymmärrystä ja keinoja lapsen arkipäivän sujumiseen sekä yhteistyöhön toinen toisensa kanssa.

Saarikka on mukana Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveysviraston kanssa **Terveyshyötyarvio-hankkeessa**, jonka päärahoittaja on Suomen itsenäisyyden juhlarahasto (Sitra).

Yhteistyökumppaneita hankkeelle ovat Kustannus Oy Duodecim terveyshyötyarviotyökalu ja -raporttien osalta sekä CGI Oy Pegasos-potilastietojärjestelmään liittyvältä osalta. Hankkeen keskeisenä tavoitteena on ollut tuottaa digitaalinen työväline asiakkaiden hoitovajeen tai ylihoidon tunnistamiseksi. Työvälineen avulla voidaan analysoida potilaskertomusten dataa ja sen laatua ja tehdä potilasjoukolle virtuaalinen terveystarkastus, jossa tunnistetaan hoidon tarve tai ylihoito. Analysoimalla kaikkien ihmisten tiedot voidaan etsiä koko väestöstä ne, jotka eniten hyötyisivät hoidosta.

Hankkeessa tuotetun sähköisen työkalun avulla pystymme hyödyntämään potilastietojärjestelmässä olevaa dataa huomattavasti aikaisempaa tehokkaammin asiakastyössä (terveyshyötylaskuri, riskien arviointi), oman työn kehittämisessä (hoitovajeiden tunnistaminen) ja johtamisessa (väestöraportit). Tulevaisuuden tavoitteena on, että työkalun avulla voidaan hyödyntää muutakin kuin terveydenhuollon tuottamaa rakenteista tietoa (asiakkaiden itsensä tuottama tieto esim. Omakannan kautta; hyvinvointiin, toimintakykyyn ja elämäntapoihin liittyvät tiedot). Terveyshyötyarvio-hankkeelle on haettu jatkorahoitusta, mahdollisesti Saarikka lähtee jatkohankkeeseen mukaan.

Työllisyysshanke, Duunistep. Saarijärven kaupunki on perustanut työnhakijoille ja rekrytoiville työnhakijoille DuuniStep palvelu- ja neuvontapisteen. Samalla kaupunki tiivistää yhteistyötä Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopiston kanssa osaamisen kehittämiseksi alueella. Kehittämistyötä rahoittaa Euroopan sosiaalirahaston, kaupunki ja Poke.

Ohjaamo on Saarijärvellä toukokuussa alkanut toiminta. Tarkoituksena on koota kaikki mahdolliset toimijat nuorten työllistymisen edistämiseksi, toimimaan ns. ”yhden luukun periaatteella”.

Voimaa vanhuuteen hanke: Voimaa vanhuuteen -mentorointiohjelma edistää kotona asuvien, toimintakyvyltään heikentyneiden ikäihmisten (75+) yhdenvertaisia liikkumismahdollisuuksia, itsenäistä suoriutumista ja osallistumista ottamalla käyttöön hyviä toimintatapoja liikuntaneuvonnasta, ryhmäliikunnasta ja ulkoilusta. Hyvien toimintatapojen käyttöönotto toteutetaan yhteistyössä järjestöjen, julkisen sektorin ja ikäihmisten kanssa.

Liikunnallinen elämäntapa hanke on osaksi AVI:n veikkausvoittovaroista rahoitettu hanke, joka pyrkii löytämään saarijärveläisiä, jotka liikkuvat vähäisiä määriä. Painopisteenä on ikäihmiset ja nuoret. Liikuntaneuvonta on yksi hankkeen toimintamuodoista.

7. Hyvinvointisuunnitelma

Hyvinvointityöryhmässä keskusteltiin myöhäisestä ajankohdasta laatia hyvinvointikertomus. Todettiin, että laaditaan hyvinvointikertomus valtuuston jäljellä olevalle kaudelle.

Hyvinvointikertomuksen tavoitteissa on huomioitu jäljellä olevan valtuustokauden pituus. Tämä tarkoittaa sitä, että tavoitteet on asetettu realistisiksi aikatauluun nähden ja tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Painopistealueet, jotka hyvinvointityöryhmässä nostettiin esille, ovat työllisyys, liikkuva ja hyvinvoiva saarijärveläinen sekä viestintä. Alla olevissa taulukoissa jokainen painopiste on käsitelty erikseen.

TYÖLLISYYS

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutahot	Arviointimittarit
Nuorten työllisyyden lisääntyminen	Ohjaamopalvelun käyttöön opastaminen sekä markkinointi	Markkinointisihteeri, työllisyysyksikkö, Ohjaamon työryhmä	Asiakkaiden määrä, nuorten jatkopolut
Monialainen työ- ja toimintakyvyn arviointi	Tyketiimi	Sosiaalitoimen työntekijä, Kaupungin työllisyysyksikkö	Asiakkaiden määrä ja jatkopolut
Ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden turvaaminen	Kouluttautumisen mahdollistaminen, tiedottaminen	Markkinointisihteeri, Elinkeinoyksikkö	Työpaikkojen täyttöaste

LIIKKUVA JA HYVINVOIVA SAARIJÄRVELÄINEN

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutahot	Arviointimittarit
Aktivoidaan kuntalaisia liikkumaan	Liikuntapaikat jatkossakin monipuolisia ja kunnossa	Vapaa-aikapalvelut, Tekninen- ja ympäristötoimi	Suoraan annettu palaute sekä kyselyiden kautta saatu palaute
	Liikuntapaikat saavutettavissa ja esteettömiä	Vapaa-aikapalvelut, Tekninen- ja ympäristötoimi	Suoraan annettu palaute sekä kyselyiden kautta saatu palaute
	Liikuntapalveluiden hinnoittelun pysyy kohtuullisena	Vapaa-aikapalvelut,	Suoraan annettu palaute sekä kyselyiden kautta saatu palaute
Turvallisen liikkumisen varmistaminen	Valaistus, tiedottaminen/kampanjointi liukuesteet, hiekoitus, liikkujien näkyvyys (heijastimet), kaatumisvaaran arviointi	Saarijärvi, tekninen- ja ympäristötoimi, Vapaa-aikapalvelut, liikenneturvallisuustyöryhmä, kuntalaiset	Haipro-ilmoitus, Suoraan annettu palaute,

Lasten ja nuorten liikkumisen lisääminen	Liikkuva varhaiskasvatus hanke, Liikuntapalveluiden markkinointi	Sivistystoimi, tekninentoimi, markkinointisihteeri, järjestöt	Terveystyöryhmä, palaute, alku- ja loppukartoitus (varhaiskasvatus)
Viheralueiden liikunta	Mahdollistetaan liikuntatapahtumia, tiedottaminen	Kansalaisopisto, vapaa-aikapalvelut, Markkinointisihteeri, kuntalaiset	Palaute

VIESTINTÄ

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutahot	Arviointimittarit
Tieto hyvinvointipalveluista tavoittaa kuntalaiset	Esitteiden uudistaminen/valmistaminen, nettisivut,	Saarikka, kaupungin viestintätiimi, markkinointisihteeri	Suora palaute, kyselyiden kautta saatu palaute
Tiedottamisen suunnittelu ja uudistaminen	Viestintäsuunnitelma	Viestintätiimi, markkinointisihteeri	Suora palaute, kyselyiden kautta saatu palaute

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

Kunnanhallitus 3.6.2019

Kunnanvaltuusto 10.6.2019

8. Suunnitelman laatijat

Hyvinvointityöryhmä

Puheenjohtaja: Janne Haapanen, Vapaa-aikasihteeri

Sihteeri: Satu Mäntynen, Palvelusihteeri

Jäsen: Riitta Hallberg, Saarikka Liikelaitoksen johtaja

Jäsen: Anu Piispanen, Saarikka Terveystyöryhmä

Jäsen: Tanja Tiainen, Varhaiskasvatusjohtaja

Jäsen: Marjut Pollari, Vammaisneuvoston jäsen

Jäsen: Seija Talaskivi, Vanhusneuvoston jäsen

Jäsen: Marko Henttinen, Erityisnuorisotyönohjaaja

Jäsen: Vesa Niskanen, Maanrakennusmestari

Jäsen: Inka Pudas, Nuorisovaltuuston jäsen

9. Suunnitelman hyväksyminen

LIITE 1.

Kuntalaisten vastaukset hyvinvointikyselyyn.

Kuntalaisille järjestettiin hyvinvointikysely. Hyvinvointikyselyyn pystyi vastaamaan verkossa sekä paperisilla lomakkeilla, joita oli saatavilla mm. kirjastossa, uimahallilla, neuvolassa ja kaupungintalon neuvontapisteellä.

Perustietoja kyselystä:

Vastauksia kyselyyn tuli 127 kappaletta.

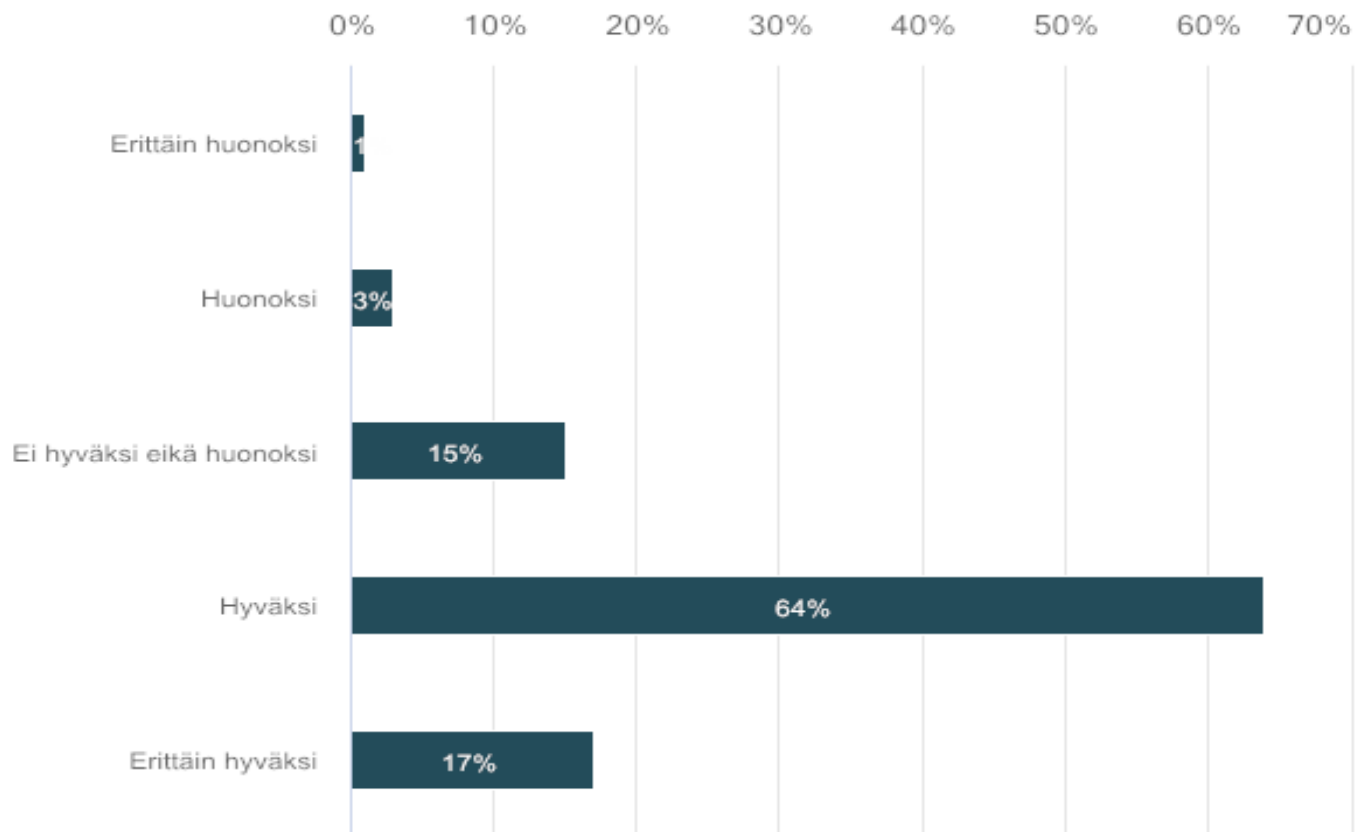
Kaksi isointa vastaaja ryhmää oli opiskelijat (n.44%) ja eläkeläiset (n.32%). Ikäryhmistä kyselyn isoimmat oli 0-20 (n.40%) ja 60-80 (n.26%). Vastauksista suurin osa tuli keskustan alueelta (n.63%)

Kysymykset liittyvät henkilön hyvinvoinnin tunteeseen. Nuorten vastaajien määrään vaikutti hyvin suurella todennäköisyydellä, että kyselyyn oli mahdollista vastata verkossa Webropol-ohjelmalla, jota käytetään valtakunnallisesti myös muissa kyselyissä. Voidaan siis todeta, että jatkossa voidaan jatkaa ohjelman käyttöä etenkin nuorille suunnatuissa kyselyissä.

Avoimissa kysymyksissä koettiin, että peruspalvelut sekä vapaa-ajan viettämiseen tarvittavat palvelut ja mahdollisuudet ovat hyvällä tasolla. Todettakoon kuitenkin, että vastauksissa nämä olivat myös parannettavia asioita. Useassa vastauksessa nousi positiivisena esille luonto ja ympäristö. Kysyttäessä saarijärveläisten tietämystä hyvinvointikertomuksesta vastauksissa oli suuri enemmistö, jotka eivät tiedä mikä on hyvinvointikertomus.

5. Millaiseksi arvioit elämänlaatusi?

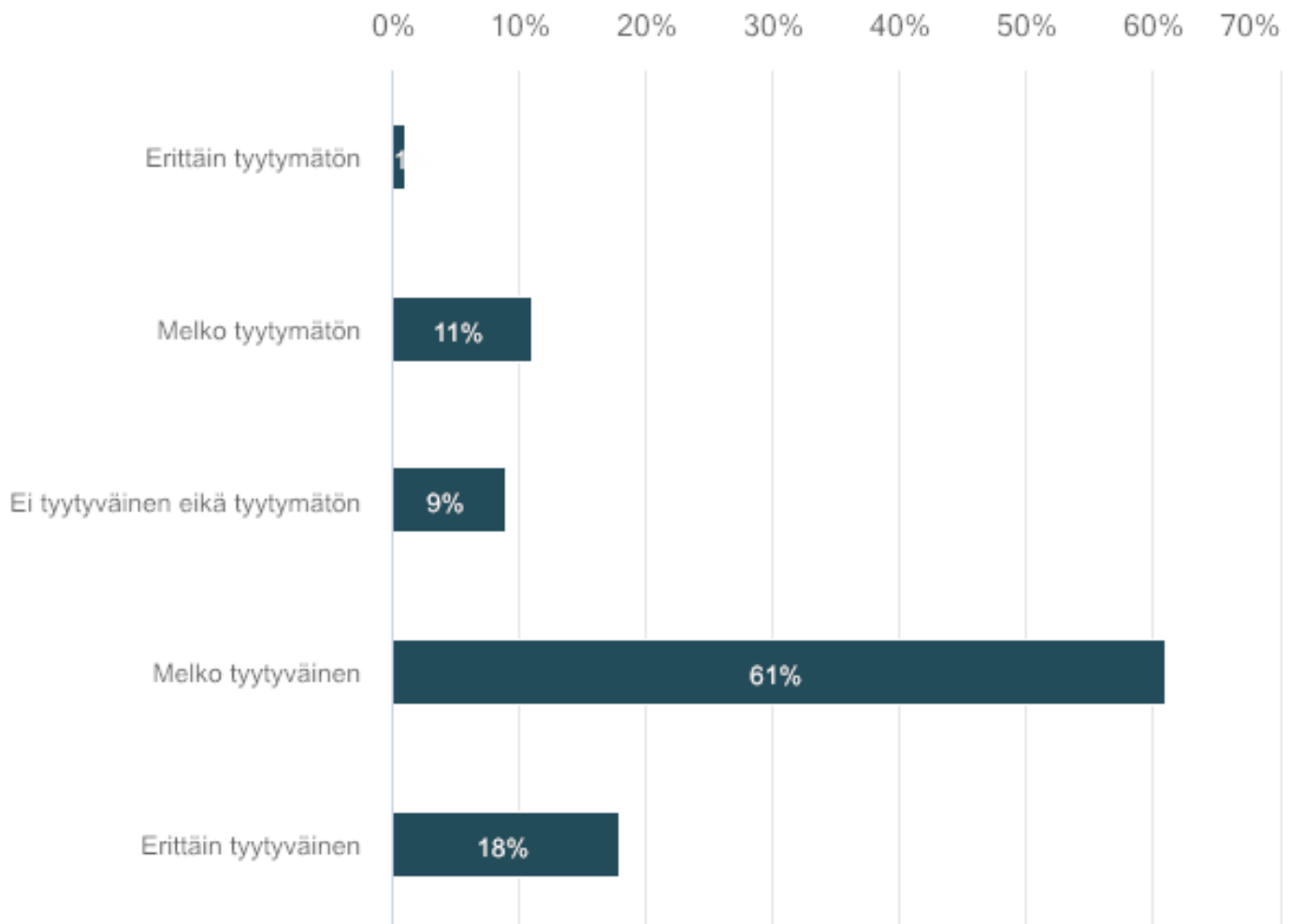
Vastaajien määrä: 127

	n	Prosentti
Erittäin huonoksi	1	0,79%
Huonoksi	4	3,15%
Ei hyväksi eikä huonoksi	19	14,96%
Hyväksi	81	63,78%
Erittäin hyväksi	22	17,32%

6. Kuinka tyytyväinen olet terveyteesi?

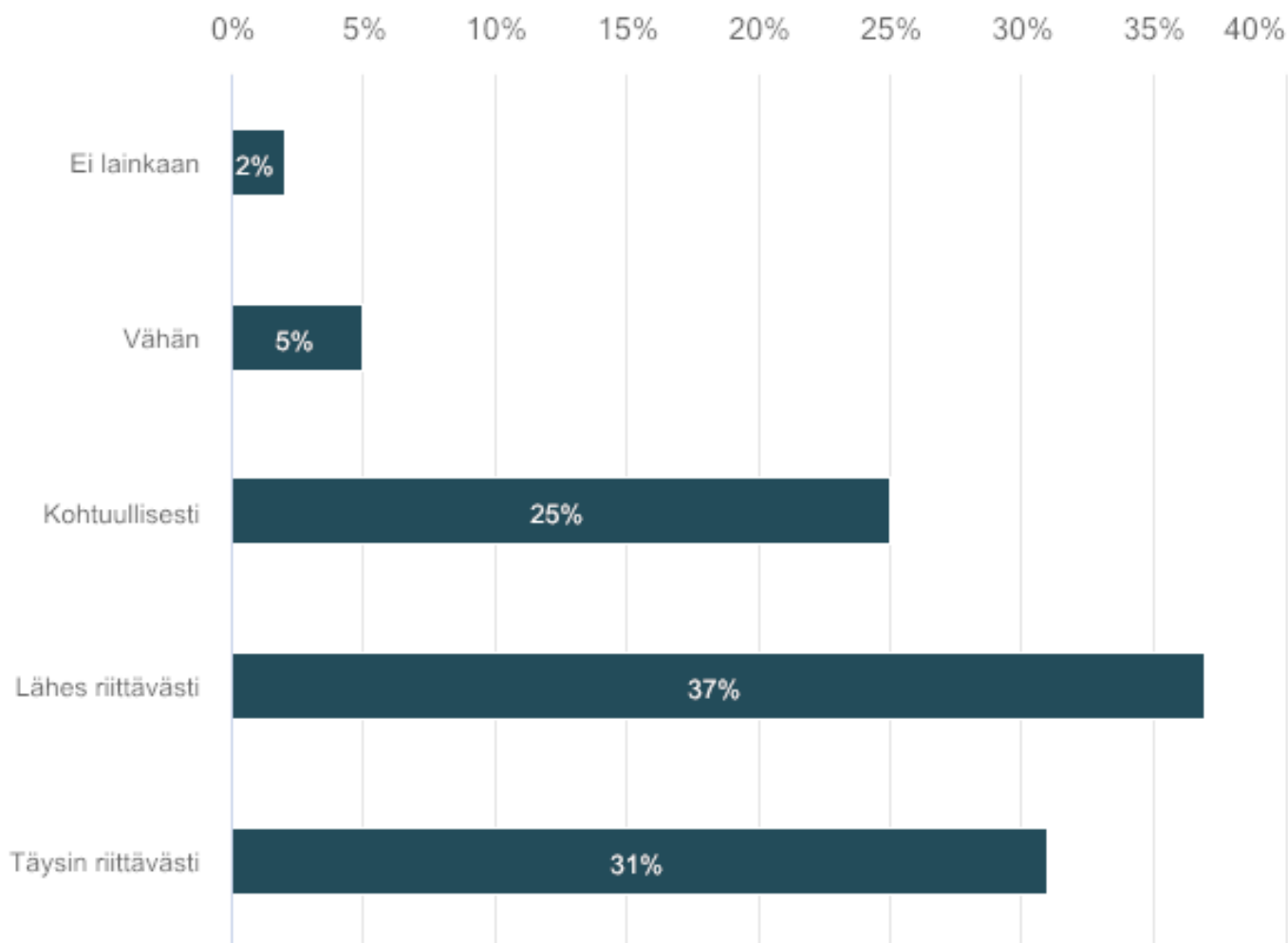
Vastaajien määrä: 126

	n	Prosentti
Erittäin tyytymätön	1	0,79%
Melko tyytymätön	14	11,11%
Ei tyytyväinen eikä tyytymätön	11	8,73%
Melko tyytyväinen	77	61,11%
Erittäin tyytyväinen	23	18,26%

7. Onko sinulla riittävästi tarmoa arkipäivän elämää varten?

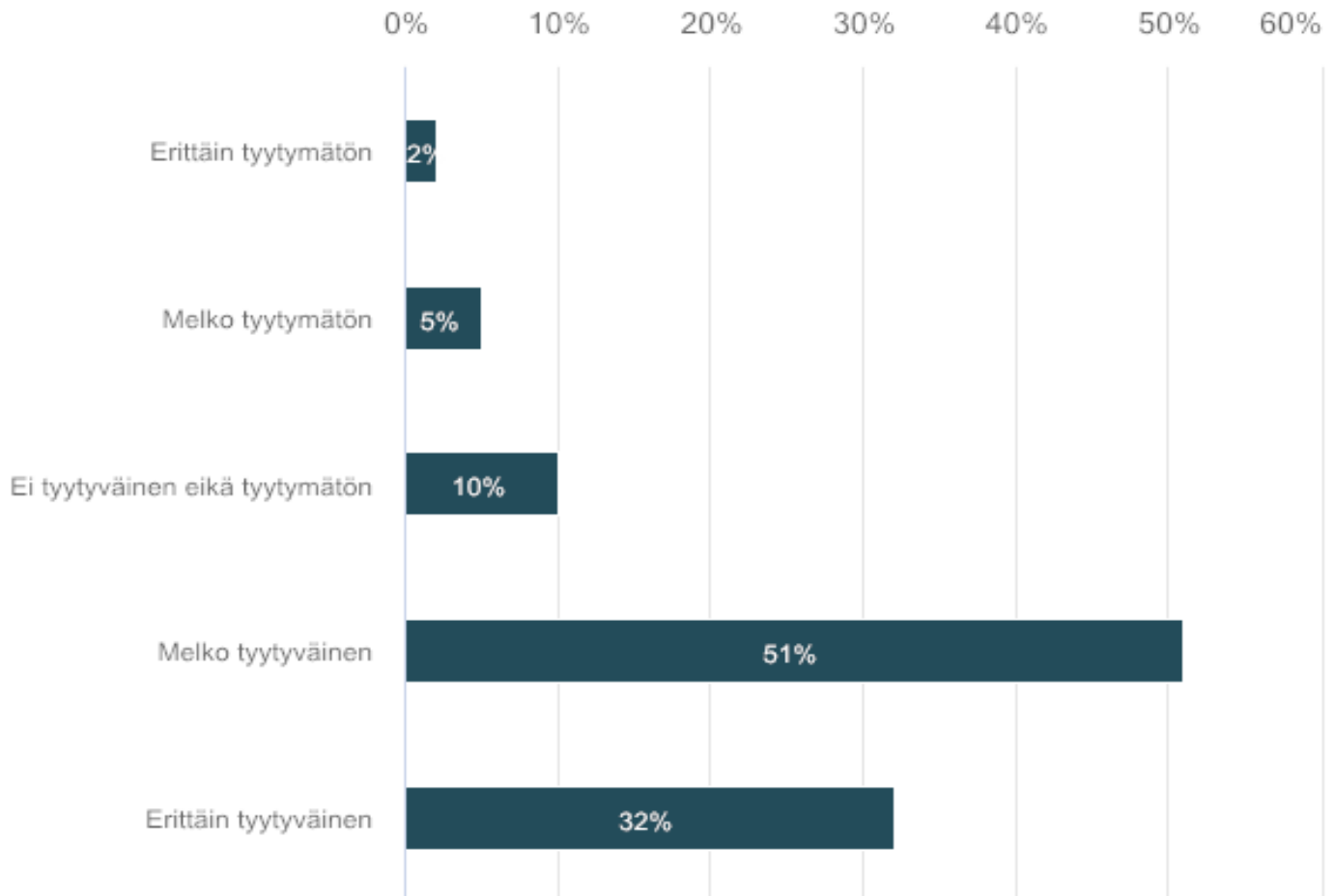
Vastaajien määrä: 128

	n	Prosentti
Ei lainkaan	2	1,56%
Vähän	7	5,47%
Kohtuullisesti	32	25%
Lähes riittävästi	47	36,72%
Täysin riittävästi	40	31,25%

8. Kuinka tyytyväinen olet kykyysi selviytyä päivittäisistä toiminnoistasi?

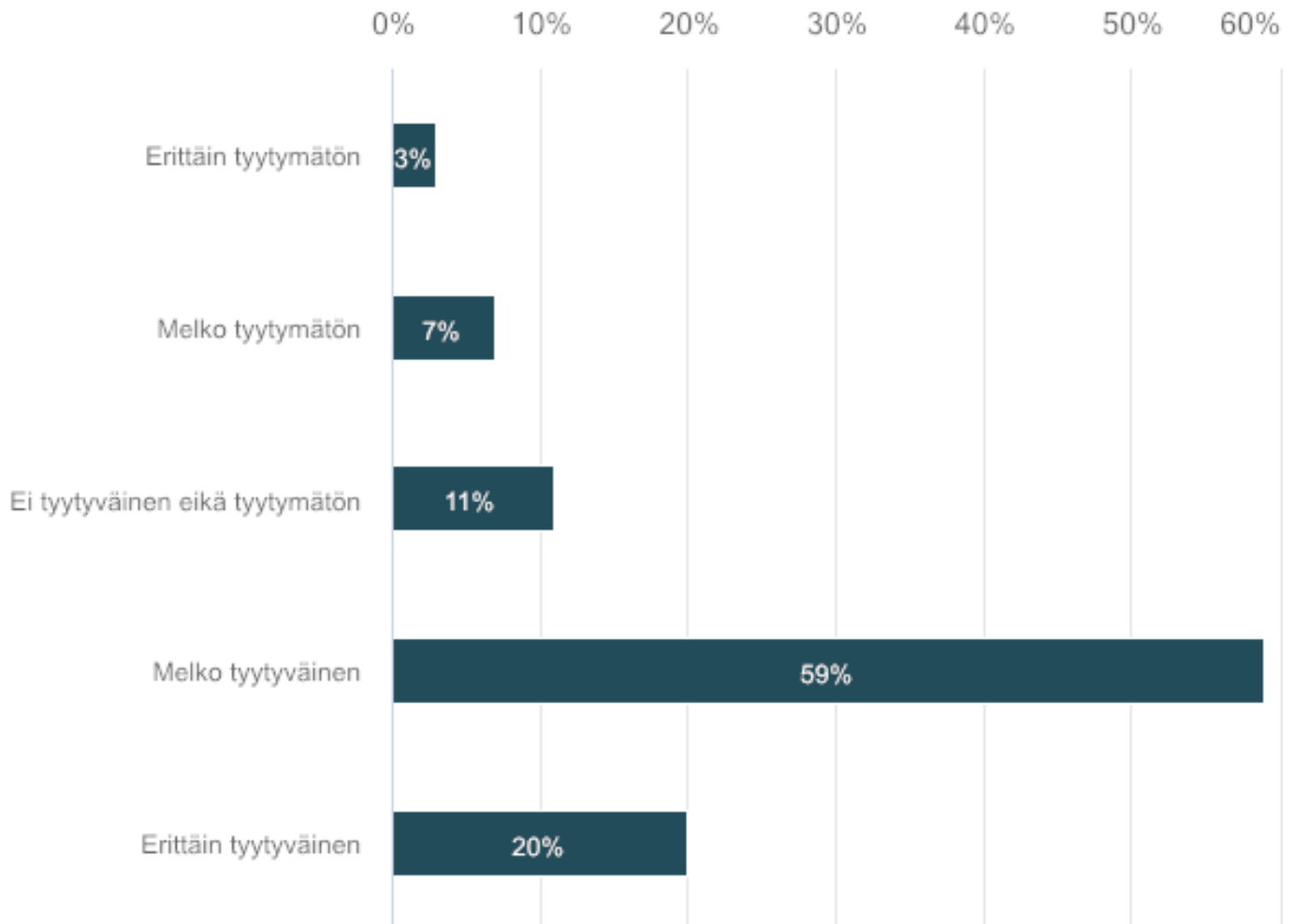
Vastaajien määrä: 125

	n	Prosentti
Erittäin tyytymätön	2	1,6%
Melko tyytymätön	6	4,8%
Ei tyytyväinen eikä tyytymätön	13	10,4%
Melko tyytyväinen	64	51,2%
Erittäin tyytyväinen	40	32%

9. Kuinka tyytyväinen olet itseesi?

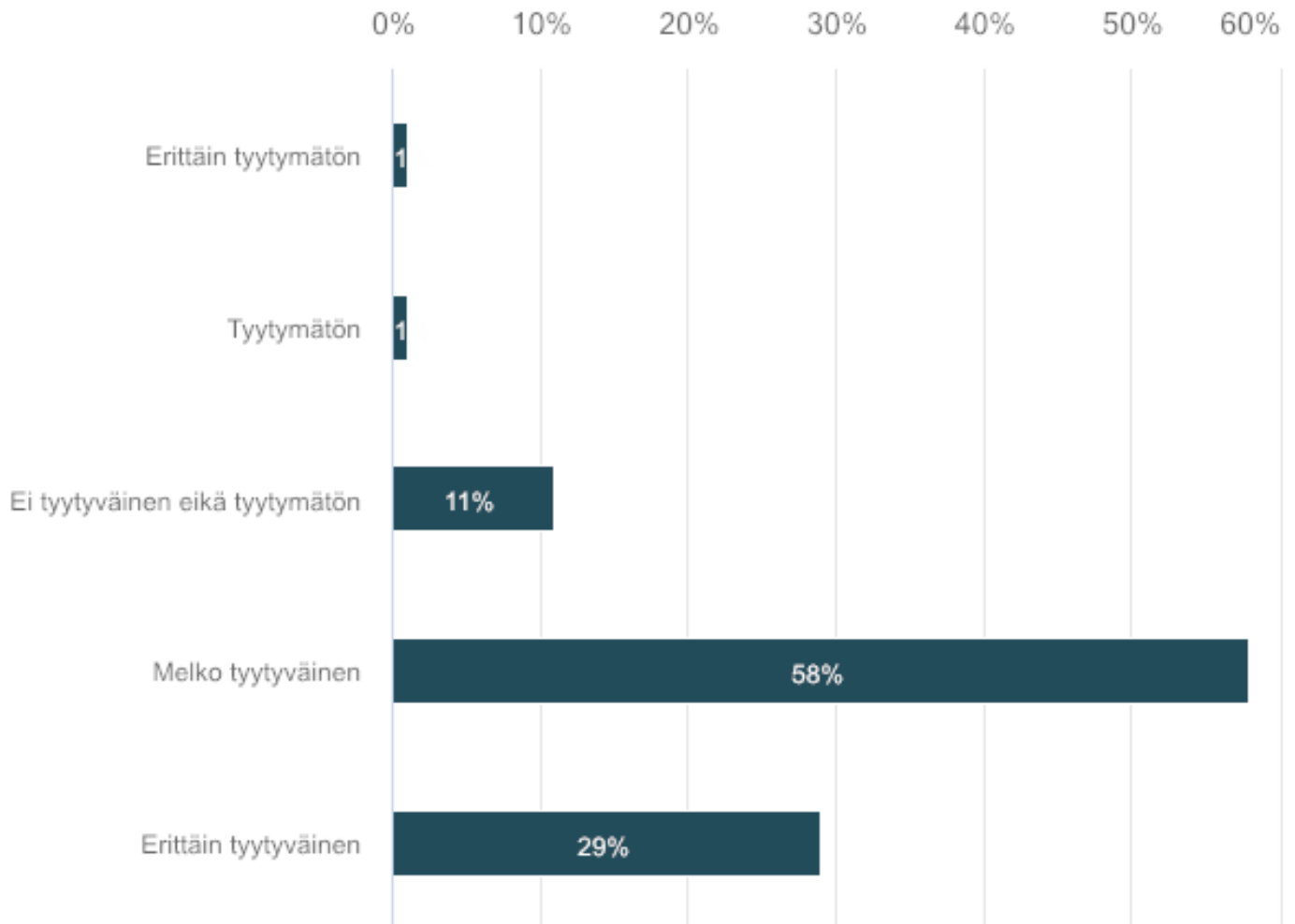
Vastaaajien määrä: 125

	n	Prosentti
Erittäin tyytymätön	3	2,4%
Melko tyytymätön	9	7,2%
Ei tyytyväinen eikä tyytymätön	14	11,2%
Melko tyytyväinen	74	59,2%
Erittäin tyytyväinen	25	20%

10. Kuinka tyytyväinen olet ihmissuhteisiisi?

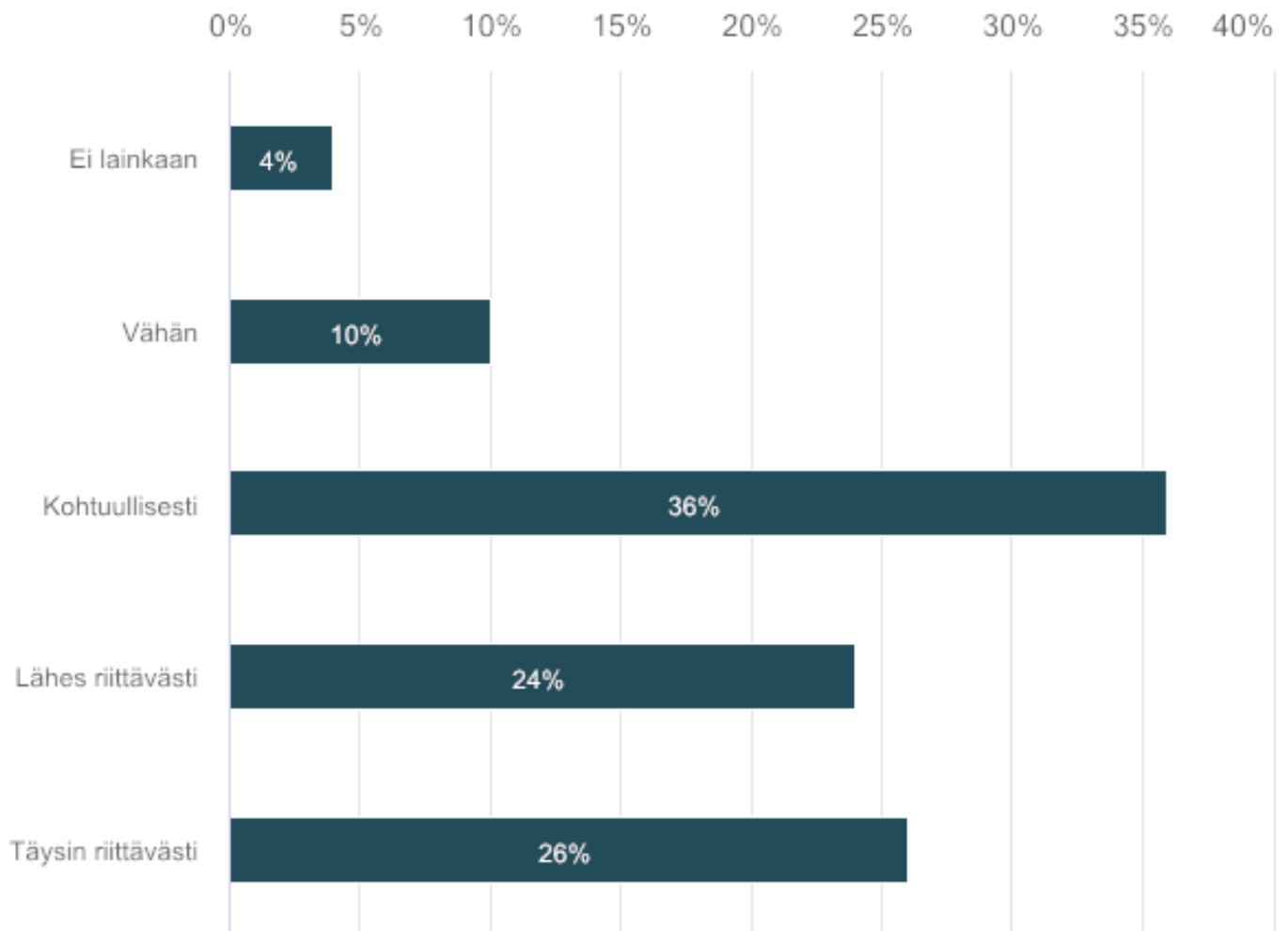
Vastaaajien määrä: 128

	n	Prosentti
Erittäin tyytymätön	1	0,78%
Tyytymätön	1	0,78%
Ei tyytyväinen eikä tyytymätön	14	10,94%
Melko tyytyväinen	75	58,59%
Erittäin tyytyväinen	37	28,91%

11. Onko sinulla tarpeeksi rahaa tarpeisiisi nähden?

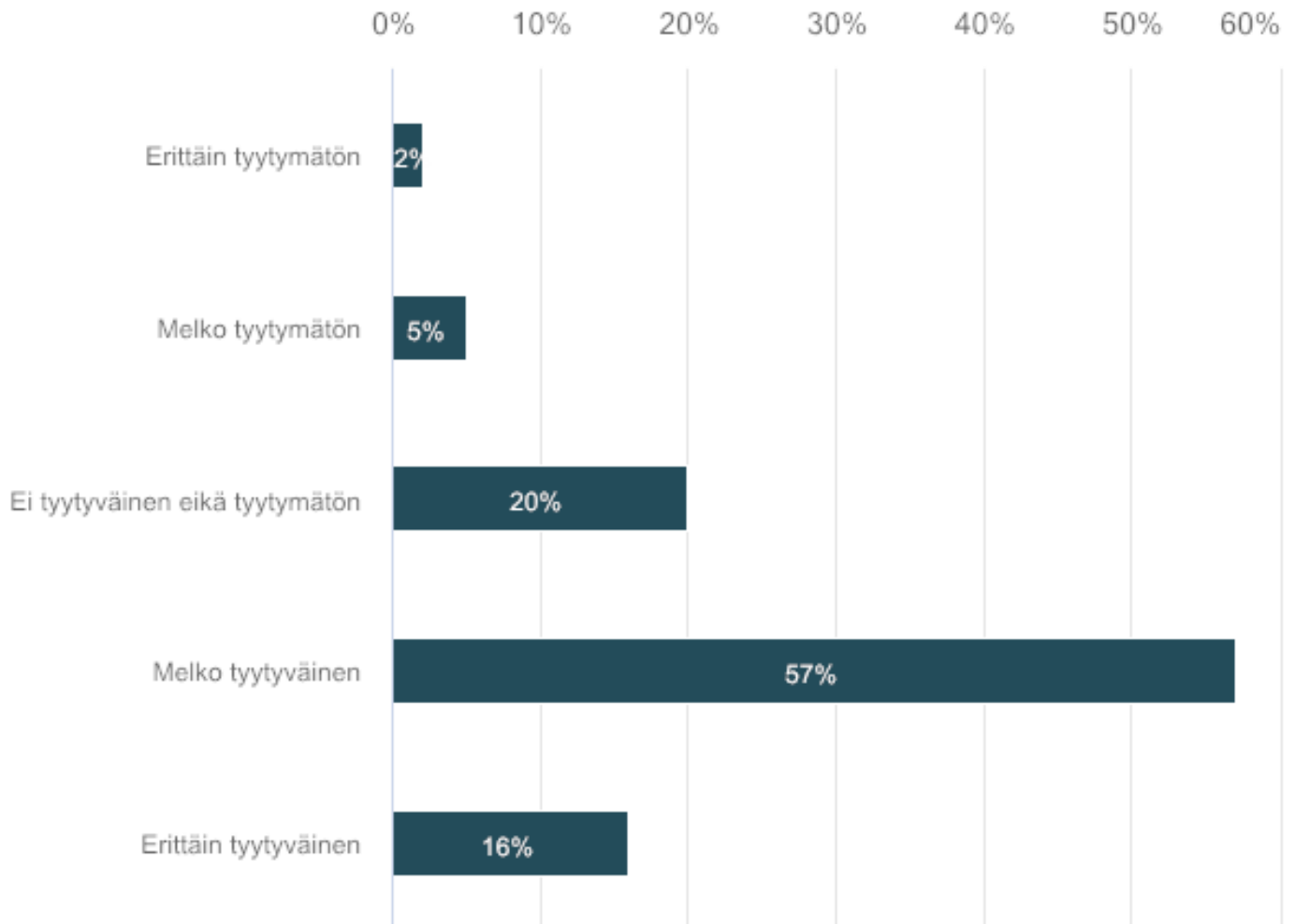
Vastaajien määrä: 128

	n	Prosentti
Ei lainkaan	5	3,9%
Vähän	13	10,16%
Kohtuullisesti	46	35,94%
Lähes riittävästi	31	24,22%
Täysin riittävästi	33	25,78%

12. Kuinka tyytyväinen olet asuinalueesi olosuhteisiin?

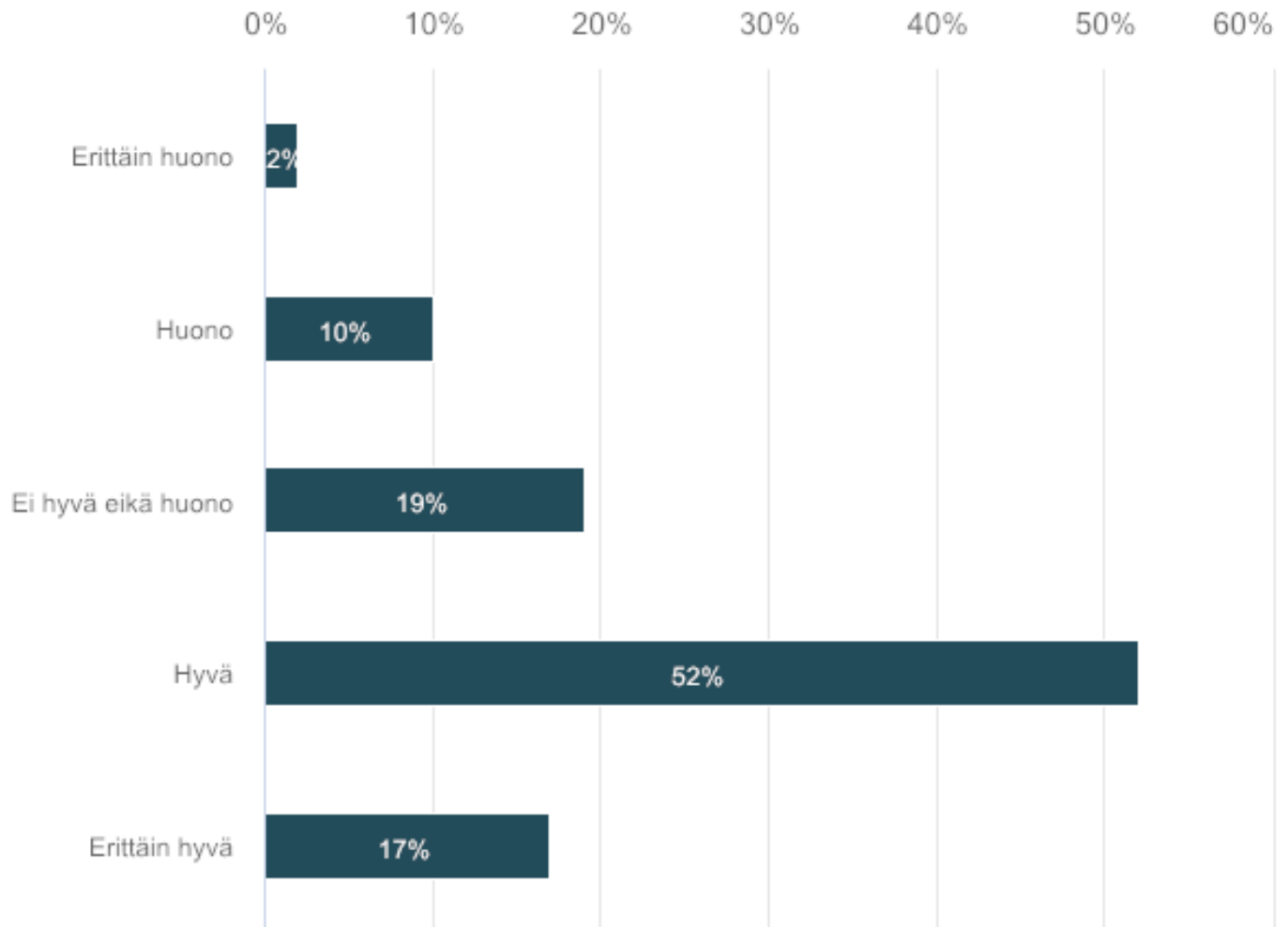
Vastaajien määrä: 127

	n	Prosentti
Erittäin tyytymätön	3	2,36%
Melko tyytymätön	6	4,72%
Ei tyytyväinen eikä tyytymätön	25	19,69%
Melko tyytyväinen	73	57,48%
Erittäin tyytyväinen	20	15,75%

13. Kuinka hyvä on mielestäsi asua Saarijärvellä?

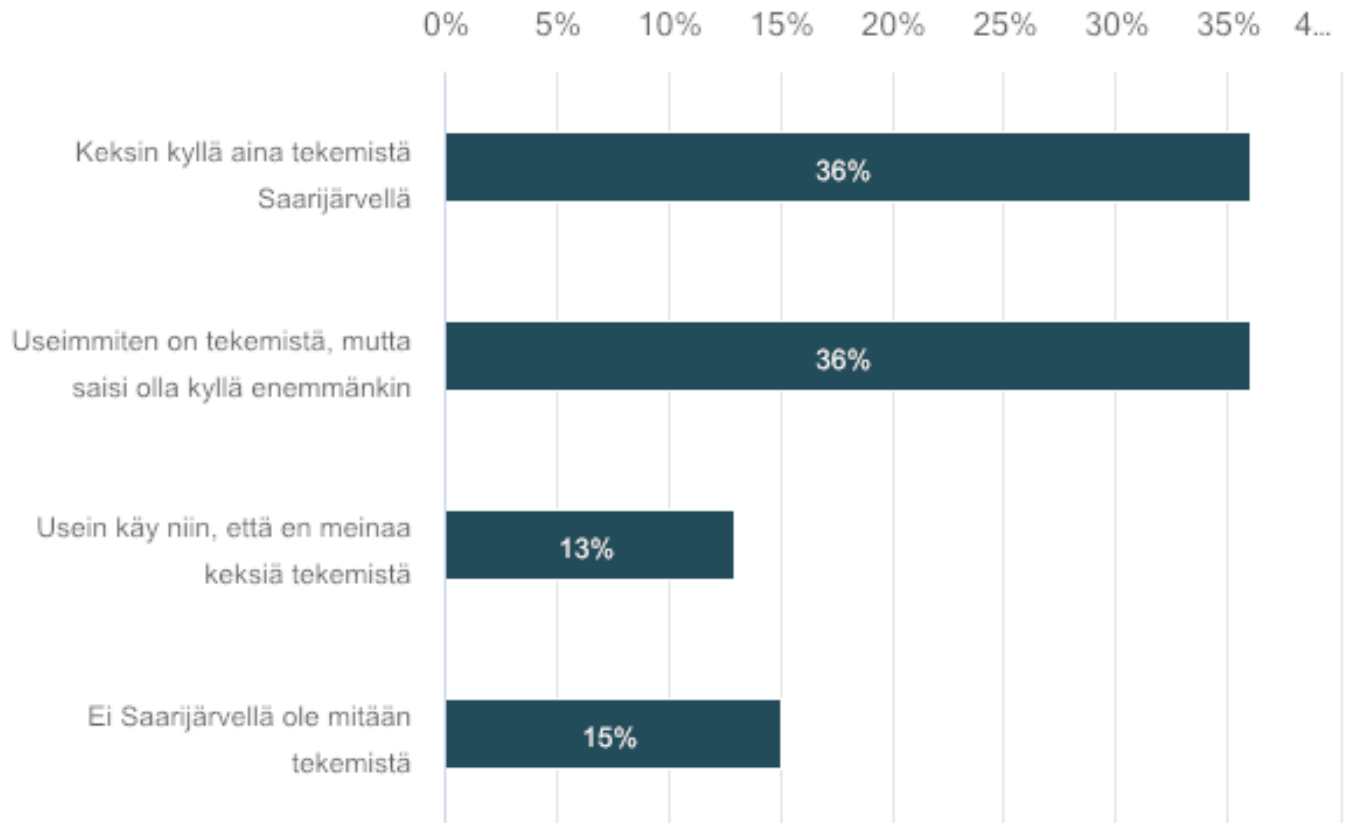
Vastaajien määrä: 126

	n	Prosentti
Erittäin huono	3	2,38%
Huono	12	9,52%
Ei hyvä eikä huono	24	19,05%
Hyvä	66	52,38%
Erittäin hyvä	21	16,67%

14. Tuntuuko sinusta, että Saarijärvellä on tarpeeksi tapahtumia ja tekemistä?

Vastaajien määrä: 127

	n	Prosentti
Keksin kyllä aina tekemistä Saarijärvellä	46	36,22%
Useimmiten on tekemistä, mutta saisi olla kyllä enemmänkin	45	35,43%
Usein käy niin, että en meinaa keksiä tekemistä	17	13,39%
Ei Saarijärvellä ole mitään tekemistä	19	14,96%